

NASIL SAVAŞMALIYIZ?

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
TÜSTAV

GİRİŞ

12 Mart muhtırasıyla Türkiye'de çok şeyler değişti. 12 Mart muhtırasından sonraki Türkiye artık eski Türkiye değildi. Bu muhtırayla bir dönem kapandı ve yeni bir dönem açıldı. Bu yeni dönemin niteliği ve görevlerinin her bakımdan eskisinden farklı olduğu bir gerçektir. Ama ne var ki, ortada sadece önemli bir değişiklik olduğunu ve yeni bir döneme girildiğini bilmek yetmez. Türkiye'nin siyasi ve iktisadi gelişme çizgisini doğru olarak yorumlamadan ve bu yeni dönemin özelliklerini iyice bilmeden, mücadelenin bugünkü illegal şartlarında ve çapraşıklığında pratik çalışmaları siyasi bir harekete dönüştürmek ve siyasi görevlerin üstesinden gelmek imkansızdır. Küçük pratik adımları ve bireysel çalışmaları sistemli bir eylem planı içinde birleştirebilmede açık ve seçik bir siyasi çizgi gösterebilmenin ne büyük bir etken olduğu marksistim diyen hiç kimsenin inkâr edemeyeceği bir gerçektir.

Evet 12 Mart'la başlayan yeni dönemde çok şeyler değişti ama en genel bir ifadeyle 12 Mart nedir?

Herşeyden önce 12 Mart tek bir terimle ifade etmek gerekirse bir karşı-devrimdir. Bir başka deyimle 12 Mart, bir yandan Filipin tipi sahte demokrasinin egemenliği ve diğer yandan da 27 Mayıs'ın getirdiği sınırlı özgürlük ortamının çelişkiler içindeki siyasi düzeninin yerini, Filipin demokrasiciliğine gölge düşüren unsurların (ki başta 1961 Anayasası gelmektedir) etkisiz hale getirildiği faşist diktatörlüğün almasıdır. 12 Mart'tan önce Filipin demokrasiciliği denen burjuva diktatörlüğü ile, Türkiye'nin özel şartlarında yıllarca süregelen 1961 Anayasasının getirdiği sınırlı özgürlük ortamı arasındaki çelişkiyi, 12 Mart'tan sonra Filipin demokrasiciliği ile askeri diktatörlüğün birliği aldı. Bu birlik hiçbir zaman mutlak birşey olarak ele alınmamalıdır. Kapitalist sisteme karşı "en büyük tehlike" olan Marksist-Leninist hareket ağırlığını hissettirdiğinde bu birlik su sızmaz bir biçimde korunurken, "tehlike" geçici de olsa giderilince burjuvazi saflarındaki çelişkiler su yüzüne çıkmaktadır. Gerek 12 Mart ve gerekse burjuva diktatörlüğünün siyasi planda-

mart
1973

ki yansıması olan parlamento ile askeri diktatörlüğün birliği ve kaynaşması elbette ki birdenbire olmadı ve üzerin de gerçekten önemle durulması gereken bir dizi iç aşamalardan geçildi. Bu birlik ve kaynaşma aslında kendi içinde başından beri önemli çelişkileri de taşıdı. Nitekim son aylarda parlamentonun gerici partileri bir yandan Sıkı Yönetime oy verirken, diğer yandan da siyasi hayatta tam tekel kurmak amacıyla, askeri diktatörlüğü temsil eden faşist generaller çetesiyle çelişkiye bile düşmüşlerdir. Böylece görünüşte çok çapraşık ama özünde gayet açık sınıf çatışmalarının yansıması kendini gösteriyor.

"Faşist diktatörlük kurulmadan önce burjuva hükümeti genellikle bir dizi ön aşamalardan geçer ve doğrudan doğruya iktidarı faşizme vermeyi kolaylaştıran bir dizi gerici tedbirleri uygular."¹ Gerek 12 Mart muhtırasının arifesini ve gerekse muhtırayı izleyen ayların siyasi gelişmelerini hatırlayanlar için bu sözler ne büyük bir gerçeği ifade ediyor.

İki yıllık faşist diktatörlüğün resmi habercisi 12 Mart muhtırası oldu. Gerçi muhtıradan önceki gelişmeler ve güçler dengesindeki olumsuz değişiklik* yaklaşan faşizmin açık belirtileriydi ama proleter devrimci hare-

¹Georgi Dimitrov, Selected Works, Volume 2, Sofia Press, 1971, p.9.

* 12 Mart'tan önce proleter devrimci hareketimiz görünüşte, Türkiye'nin siyasi ortamında etkin olmasına rağmen, özünde marksist-leninist hareketin kısa vadede olumlu bir doğrultuda gelişmediğini anlamak zor bir şey değildir. Her şeyden önce Türkiye ölçüsündeki örgütsüzlüğü ve dağınıklığı, her geçen gün bir amib gibi bölünmesi marksist-leninistleri zayıf düşüren etkenlerin başında gelmekteydi.

Ayrıca hareketin içindeki su veya bu fraksiyonun sekter beyan ve tavırları elbette ki tüm sosyalistleri bağlı-

ketimiz yine de hazırlıksız yakalandı. Eğer biz, 12 Mart muhtırasının yerine muhtırayı veren faşist generallerin doğrudan askeri darbesiyle karşılaşılsaydı, herhalde bu daha az şaşırıcı bir şey olurdu, çünkü siyasi eğilimleri herkes tarafından bilinen dört kuvvet komutanının altına imzalarını attıkları muhtıranın muhtevası bütün devrimcileri şaşkına çevirdi*. Bir yandan Amerikancı generallerin siyasi eğilimleriyle muhtıranın muhtevası çelişki teşkil ederken, diğer yandan da muhtıra kendi içinde çelişkiler taşıyordu. Muhtıra özü bakımından hükümet ve parlamentoyu hedef alıyor (!) ve "anarşik ortam"ın giderilmesi için yine aynı parlamentodan "inkılap kamunları"nı uygulayarak

yordu. Böylece 1970'in ortalarından itibaren hareketimiz adım adım müttefiklerinden tecrit edilmeye başladı. Sekter sloganlar ve tavırlar küçük burjuva radikallerinin bizden uzaklaşmaları sonucunu verdi. Marksist-leninistlerle Kemalistler arasındaki ittifakın muhtevasının ve hedeflerini tartışmak ve küçük burjuva radikalizminin ideolojik planda eleştirisini yapararak kuyrukçuluğu önlemek yerine, teslimiyetçilik veya tecrit edilme sonucunu veren sekter beyanlarla ortaya çıkıldı. Elbette ki, proleterya hareketi müttefiklerinden tecrit edildiği ve yalnız bırakıldığı zaman ezilmeye mahkumdur. "Faşizmin iktidarı almasındaki neden, proleteryanın kendini doğal müttefiklerinden tecrit etmesidir." (Georgi Dimitrov, Selected Works, Volume 2, p.19.)

* 12 Mart'la ilgili yukarıdaki tahlilin okunmasında, muhtıranın tam metninin de gerekebileceğini düşünerek buraya alıyoruz:

1. Parlamento ve hükümet süregelen tutum, görüş ve icraatı ile yardımumu anarşi, kardeş kavgası, sosyal ve ekonomik huzursuzluklar içine sokmuş, Atatürk'ün bize hedef verdiği çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmak ümidini kamuoyunda yitirmiş ve Anayasanın öngördüğü reformları tahakkuk ettirememiş olup, Türkiye Cumhuriyetinin geleceği ağır bir tehlike içine düşürülmüştür.

2. Türk Milletinin ve sinesinden çıkan Silahlı Kuvvetlerinin bu vahim ortam hakkında duyduğu üzüntü ve ümitsizliği giderecek çarelerin partilerüstü bir anlayışla meclislerimizde değerlendirilerek mevcut anarşik durumu

1961 Anayasasının emrettiği reformları "Atatürkçü bir görüşle" gerçekleştirmesini istiyordu. Muhtıranın verilışinden dört saat sonra da Demirel'in Başbakanlığını yaptığı AP iktidarı istifa etti.

Amerikancı, anti-komünist generallerin verdiği muhtıra neden onların gerçek eğilimlerini yansıtmıyordu? Gerçekte meselenin özü bu sorunun cevabında yatar. Faşist generaller 12 Mart muhtırasını verirken çok şeyi hesap ettiler. Hesab edilen seylerin başında, Türkiye'nin güçler dengesi vardı. Generaller çetesi herşeyden önce genel olarak Türk ordusunda yurtsever subayların ağırlık teşkil ettiğini çok iyi biliyorlardı. Özel olarak da AP iktidarı na karşı ordudan bir hareket bekleniyordu. Bunu faşist generaller bilmez değildi. Ordunun tabanının özlemlerini dile getiren bu harekete generaller çetesinin açıktan karşı çıkması bindikleri dalı kesmek demektir, çünkü ordunun ötedenberi AP'ye olan düşmanlığını bilmeyen yoktur. Bu yüzden yapılması gereken ilk şey, gerici parlamentarizme karşı iktidar adayı olan bu radikal hareketin insiyatifini ele almaktır. Ancak böyle bir oyunla Kemalist hareket etkisiz hale getirilebilir ve giderek ezilebilirdi. Amerikancı generaller de işte bunu yaptılar. Kendilerine gerçek Atatürkçü süsü vererek, parlamentoya sözde son ihtarda bundundular. Böylece ordu içinde ve sivil kesimde gelişen radikal, Kemalist hareket 12 Mart muhtırasıyla komutanların insiyatifi altına alındı. Kemalizmi benimseyen geniş çevreler, AP iktidarına karşı duydukları kını ve özledikleri reform girişimlerini komutanların deklarasyonunda

giderecek ve Anayasasının öngördüğü reformları Atatürkçü bir görüşle ele alacak ve inkılap kanunlarını uygulayacak kuvvetli ve inandırıcı bir hükümetin demokratik kurullar içinde teşkili zaruri görülmektedir.

3. Bu husus süratle tahakkuk ettirilmediği takdirde Türk Silahlı Kuvvetleri, kanunların kendisine vermiş olduğu Türkiye Cumhuriyetini korumak ve kollamak görevini yerine getirerek idareyi doğrudan doğruya üzerine almaya kararlıdır.

Bilgilerinize..." (İmzalar)

görünce muhtırayı desteklemekten veya en azından hareket sız kalmaktan başka bir çare göremediler. Bu yüzden gerekli siyasi uyanıklığı ve tecrübesi olmayan küçük- burjuva çevreler kıpırdayamaz duruma geldi. AP iktidarına görünüşte cihad açan faşist generaller, devrimci çevrelerin şaşkınlığından da yararlanarak, ordu içinde başlayarak devrimcileri ezmeye girişti. Bu arada geniş ilericiler çevreler reform savunuculuğu ve ilericilik maskesiyle uyutuldu.

12 Mart muhtırasını veren Amerikancı generaller Türkiye şartlarında başarılı olabileceğine inandıkları bir faşizm denemesine giriştiler. Muhtıra sahiplerinin o andaki amacı proleter devrimcilerini yığınlar önünde yalnız bırakmaktır. Muhtıranın verilışinde CIA'nın ve MIT'in katkılarının küçümsenmeyecek derecede olmasına rağmen, ortamda marksist-leninistlerin muhtıraya karşı açık sa vaş açması sadece faşist çetenin çabalarını kolaylaştırmaya yarayacaktı. Bu yüzden proleter devrimcilerinin büyük bir çoğunluğu muhtıraya karşı ihtiyatlı bir tavır takındı. AP iktidarının lideri ise muhtıradan sonra şöyle konuştu: "Bu muhtırayla parlamentonun itibarı zedelenmiş ve demokrasi yara almıştır." Emperyalizmin baş siyasi temsilcisi olan partinin tavrı nasıl ki temsil ettiği güçlerin o andaki eğilimini yansıttıysa, bizim tavrımız da, doğru devrimci eğilimi ve uyanıklığı yansıttı. Ve elbette ki bizim tavrımızın Demirel'den çok farklı olması doğal birşeydir. Proleter devrimcilerinin muhtıraya karşı gericici ve şartlı olarak ihtiyatlı bir tavır takınmaları Amerikancı generallere aldandıklarından veya muhtırayı hazırlayanların niyetlerini sezemediklerinden değil, ilericiler çevrelerden tecrit edilme oyununu bozmak içindi. Bu yüzden bundan muhtıranın desteklenmesi diye bir sonuç çıkarılamaz. Başka bir deyimle büyük burjuvazinin azgın gerici tekelleri arasında bir tercih söz konusu olamaz. Marksizm bir bakıma gelişmelerin bilimi olduğuna göre, marksist bir hareketin de, toplumdaki bütün ilişkiler yumağını çözebilme yeteneğini ve bunun gerektirdiği taktik esnekliği gösterebilmesi gerekir.

Ancak gerek proleter devrimci hareketimizin örgütsüzlüğü ve dağınıklığı ve gerekse muhtıradan sonraki ortamın Amerikancı faşist çetenin lehine bir gelişme izlemesi yüzünden bu tutumun neticeye bir etkisi olmadı.

Nasıl ki, 12 Mart muhtırasının muhtevasıyla, ona imza atan generallerin görüşleri ilişki teşkil ediyorsa,

muntıranın kendi içinde de çelişkiler vardı. Generaller çetesesi bir yandan hükümeti ve parlamento "mevcut anarşik ortam"ı (!) yaratmakla suçlarken, diğer yandan da "inkilap kanunlarının" ve "reformların" gerçekleştirilmesini yeni parlamentoya bırakıyordu. Bunu Türk ordusunun demokrasiye olan saygısı olarak izah ettiler. Emperyalizmin geri kalmış ülkelerde siyasi düzen konusundaki taktiklerini bilmeyenler için bu demagoji inandırıcı olabilir; ama marksistler faşist generaller çetesinin çözüm yollarını neden parlamentoya bıraktığını çok iyi bilirler. Yunan cuntasının Batı Emperyalistlerince nasıl tepkiyle karşılandığı, görünüşte de olsa parlamenter düzeni tatil etmenin emperyalizmin başvurabileceği son çare olduğu bir gerçektir. Amerikan emperyalizminin sömürü alanı içinde ve Avrupa Konseyine üye olan Türkiye için emperyalizmin en uygun gördüğü yöntem başvurulmuştur. Faşist generallerin askeri diktatörlüğü parlamento ile maskeleyen çabalarının nedeni "demokrasi"ye olan saygılarından değil, emperyalizme bağlılıklarındandır.

FAŞİZM BURJUVAZİ SAFLARINDAKİ ÇELİŞKİLERİ KESKİNLEŞTİRDİ

12 Mart muntırasından sonra, CIA, MİT ve Faşist generaller çetesesi ortaklaşa bir hükümet kurdurdular. Bu hükümet kendisini partilerüstü bir hükümet olarak ilan etti. Sınıflı bir toplumda her siyasi parti belirli bir sosyal sınıf veya sınıfların siyaset arenasındaki temsilcisi olduğuna göre, "partilerüstü" hükümet deyiminin anlamı ne oluyor? Gerçekte bunun anlamı Birinci Erim hükümetinin üstü kapalı olarak kendini "sınıflarüstü" bir hükümet olarak görmesidir. Böylece Birinci Erim hükümeti burjuvazinin şu veya bu kesiminin değil, tümünün ortak çıkarlarını temsil ve tatmin etme iddiasıyla ortaya çıktı. Ancak "partilerüstü", "sınıflarüstü" iddialarıyla ortaya çıkacak bir hükümetin, er veya geç burjuvazinin belirli bir kesiminin tutarlı temsilciliğini yapması kaçınılmaz bir şeydir. Nitekim öyle de oldu.

12 Mart'ın yeni hükümetinin Başbakanı CHP Kocaeli milletvekili Nihat Erim'di. Böylece emperyalizm rezervlerini seferber etmeye başlıyordu. Başbakanın özellikle CHP'den seçilmesi anlamlıdır. CHP Atatürk'ün partisiydi ve içinde ilerici bir potansiyeli barındırıyordu. 27 Mayıs'ta CHP orduya büyük destek olmuştur ve çoğu kimse 27 Mayıs'ta CHP ile ordunun ortak inkılabı olarak görüyordu. 27 Mayıs'ın değişik şartlarda, değişik bir biçimde "tekrar" olarak nitelendirilen 12 Mart'ın hükümeti de CHP'nin desteğini almalıydı. Küçük ve orta burjuvazinin önemli bir kesimini temsil eden CHP'nin adını kullanmak ve Atatürk'ün partisinden bir başbakan seçmek, AP'ye karşı büyük kin olan geniş orta ve küçük burjuva çevrelerinde bir ferahlık yaratacaktı. Büyük şehirlerin eğitim görmüş çevreleri, köyden gelen, küçükken çobanlık yaptığını söyleyen ve her siyasi konuşması mizah konusu olan bir başbakanın yerine, CHP'den bir profesörün gelmesini olumlu karşıladı.

Birinci Erim hükümetinin başlıca iki amacı vardı. Birincisi, genel olarak devrimci hareketi ve özel olarak da proleter devrimci hareketi ezmek, ikincisi ise, burjuvazi saflarındaki çelişkileri gidermek. Hükümetin siyasi terminolojisinde birinci hedef "huzurun sağlanması", ikinci ise "partilerüstü hükümet" terimleriyle ifade edildi. 12 Mart'tan sonra kurulan hükümetler ilk konuda büyük ölçüde başarılı oldular ama ikincisi için aynı şeyi söyleyemeyiz. Eğer 12 Mart'tan sonra burjuvazinin çeşitli kesimleri arasında geçici olarak bir birlik sağlandıysa, bunun nedeni Erim hükümetinin siyasi alanda bir bütün olarak kapitalist sınıfın çıkarlarını savunmasıdır. Erim hükümetinin siyasi gericiliğinin ve karşı-devrimin şampiyonluğunu yapması, büyük burjuvazinin bazı kesimlerinin hükümete karşı sessiz kalmasına yolaçtı.

Emperyalizm çağında nasıl monopoldeki tekeller burjuvazinin hem kendi arasında ve hem de burjuvazinin her kesimi arasında çelişkiler varsa, emperyalist dünya sistemi içindeki Türkiye'de de işbirlikçi büyük burjuvazinin çeşitli kesimleri arasında ve büyük burjuvaziyle burjuvazinin tümü arasında çelişkiler vardır. Büyük burjuvazinin başlıca iki hedefi şunlardır: birisi kapitalist sistemi korumak, diğeri ise ulusal gelirin devlet aracılığıyla büyük burjuvazinin lehine dağıtılmasını sağlamaktır. Büyük burjuvazi kapitalist sistemi korurken, tamamen veya kısmen

emeğin sömürsüyle gelirini sağlayan bütün kapitalistlerin desteğini alır.Orta burjuvazi, toprak sahipleri, zengin köylüler ve küçük-burjuvazinin bazı kesimleri buna dahildir.Ama büyük burjuvazi ikinci amacını gerçekleştirirken, yani devlet yardımıyla ulusal geliri kendi yararına dağıtırken, kapitalizmi korumak için topladığı güçlerle, bir başka deyimle burjuvazinin tekelleşemeyen kesimleriyle çelişir.Böylece burjuvazinin tüm kesimleri arasında bir zıtlama doğar.Bu çelişki ötedenberi Türkiye'nin siyaset arenasında kendini gösteriyor.Siyaset ekonominin yoğunlaşmış bir ifadesi olduğuna göre, siyasi alandaki derin çelişkilerin kökenini mülkiyet ilişkilerinde, ekonomide ara mak gerekir.

Üçüncü Enternasyonal faşizmi şöyle tanımlıyor:"Faşizm finans-kapitalin en gerici, en sövenist ve en emperyalist unsurlarının açık terörcü diktatörlüğüdür."¹

12 Mart muhtırası da gerçekte işbirlikçi burjuvazinin açık faşist diktatörlükten yana olan bir kesiminin başkaldırmasıdır.Elbette ki bunda çeşitli etkenler rol oynamıştır.Ama en başta, gelişen devrimci hareketin burjuvazi saflarında yarattığı paniği zikretmek gerekir.Başkaldıran faşist büyük burjuvazinin en gerici kesimi iktidarı kayıtsız ve şartsız kendi eline alarak, diğer partileri saf dışı etmeye yönelmedi.Tam aksine, burjuvazinin çeşitli kesimlerini tatmin etmek ve peşine takmak için, Türkiye şartlarına özgü bir faşizm denemesine girişti.Türkiye'nin tarihini, toplumdaki güçler dengesini akıllıca hesap eden büyük burjuvazi, önce yamalı bohça niteliğinde bir hükümet kurdurdu.Bu hükümetin biçimi ve görevi, aslında açık faşizmi şirin gösterme amacına yönelmek ve iktidarı daha azgın gerici hükümetlere devredecek veya kendi dışındaki bütün siyasi parti ve akımları ezerek ortam ve şartları hazırlamaktı.Türkiye şartlarında gerici parlamentarizmi tatil etmek emperyalizmin ve faşist büyük burjuvazinin başvurabileceği son çarelerden birisidir.Gelişen olaylar bu gerçeği daha da doğrulamaktadır.Dimitrov diyor ki:"Faşizmin gelişmesi ve faşist diktatörlüğün kendisi, bir ülkenin tarihi, sosyal ve ekonomik şartlarına, ulusal özelliklerine göre ve uluslararası durumunu hesaba katarak

her ülkede farklı biçimlerde ortaya çıkar.Özellikle, faşizmin geniş bir kitle temelini sahip olmadığı ve faşist burjuvazinin kendi kampındaki çeşitli gruplar arasındaki mücadelenin keskin olduğu bazı ülkelerde, faşizm derhal parlamentoyu kaldırmaya girişmez, Sosyal-Demokrat partilere olduğu kadar, diğer burjuva partilerine de legaliteden çok sınırlı yararlanma izni verir.Yönetimdeki burjuvazinin yakın bir gelecekte devrimin patlamasından korktuğu diğer ülkelerde, faşizm ya derhal ya da kendi karşısındaki parti ve gruplara karşı terörünü arttırarak bir tekel kurar."¹ Bizde de büyük burjuvazinin en azgın gerici kesimi kendi diktatörlüğünü perçinlemek için, bir yandan siyasi alanda özünde burjuvazinin bütün kesimlerine başkaldırırken, diğer yandan da bunu kamufle etmek için kendi deklarasyonunda orta burjuvaziyi, küçük-burjuvaziyi saflarına çekecek sloganları ortaya attı.Gerici parlamentarizmi her yoldan baskı altında tutmasına ve yönetmesine rağmen, onu tatil etmeyi düşünmedi ve şimdilik düşünmüyor.Burjuvazi dünyadaki bütün gerici darbelerin ve faşizm denemelerinin bilgisiyle Türkiye'nin siyasi ve toplumsal şartlarını birleştirerek şimdilik başarılı ama asla uzun ömürlü olamayacak olan bir faşizm denemesine girişti.

Birinci Erim hükümeti işe başlarken "huzurun sağlanması için reformların gerçekleştirilmesi gerektiğini" söylüyordu.Aynı hükümet çok geçmeden anti-komünizmi temel şiar yaptı,"reform" sözcüğü tam anlamıyla dejenerer edildi. Buna rağmen, Birinci Nihat Erim hükümeti sınıfsal bileşimi bakımından bazı ayırdedici özellikleri de içinde taşı-maktaydı.Bu hükümet az çok muhtıranın muhtevasıyla çelişki teşkil etmeyen, orta burjuvaziyi ve küçük-burjuvazinin sağ kesimlerini bile geçici de olsa tatmin edecek bir görünümdeydi.Birinci Erim hükümetinde görev alan bazı bakanlar, aslında emperyalizmle olan ilişkilerin özünde bir değişiklik istemedikleri halde, büyük burjuvazi tarafından düşman ilan edildiler.

Gerçekte, Birinci Erim hükümetinde görev alan bakanların bir kısmı, daha AP iktidarının son zamanlarında baş-

¹Georgi Dimitrov, Selected Works, Vol.2, p.8.

¹Georgi Dimitrov, Selected Works, Vol.2, p.10.

layan ve büyük burjuvazinin sanayi alanındaki girişimlerini öncelikle destekleyen ekonomi politikasını daha da geliştirmeye yöneldi. Ancak bu, devlet kapitalizmine ağırlık verilerek gerçekleştirilecekti. Böylece büyük burjuvazinin tüketim maddeleri ve montajcılık temeline dayanan sanayi kesiminin lehine ve büyük burjuvazinin, yabancı firmaların acentacılığını yapan distribütörlük ve alım satım vurgunculuğu kesiminin aleyhine bir tavır alındı. Birinci Erim hükümetinin Ekonomik İşler Bakanı, AP iktidarının izlediği kapitalist gelişmenin zaafalarını rakamlarla açıklayarak, vurgunculuğun ve vergi kaçakçılığının gerçek sanayileşmeyi engellediğini ileri sürdü. Emperyalizmin sömürü alanı içindeki bir ülkede bağımsız bir sanayi gelişmesine imkan olmadığından ve böyle ülkelerde büyük burjuvazinin komprador ve sanayi kesimleri kesin çizgilerle birbirinden ayrılmadığından, Birinci Erim hükümetine karşı büyük burjuvazi tepki göstermekte gecikmedi. Erim hükümeti özünde emperyalizm ve büyük burjuvaziye karşı bir hükümet değildi, tersine emperyalizmin işbaşına getirdiği bir hükümetti. Ancak hükümette genel olarak burjuvazinin temsilcileri vardı ve onlar devlet kapitalizminin de yardımıyla "planlı bir kapitalist kalkınma"yı savunuyorlardı. AP'ye karşı olan geniş çevreleri tarafsızlaştırmanın ve orduya tam egemen olmanın yolu, burjuvazinin tekelleşmeyen çeşitli kesimlerinin temsilcilerine geçici de olsa bazı olanaklar tanımlamakla mümkündü. Bunun yanısıra hükümette AP'li bakanlar, Ferit Melen gibi azgın gericiler ve nihayet Nihat Erim gibi emperyalizme sadık bir temsilci vardı. Hükümetteki "planlı kapitalist gelişme"den yana olan ekip toplumsal yapıda düzeltmeler yapma yolunda çaba harcarken, diğer azgın gericiler ekip devrimcileri öldürmekle, işkencelemlerle ve faşizmi perçinlemekle meşguldü. Böylece bir yandan "reformlar" hazırlanıyor (!), diğer yandan da "huzur" sağlanıyordu (!).

Birinci Erim hükümetinin izlediği kapitalist gelişme siyaseti, işbirlikçi büyük burjuvazinin tepkilerine yolaçarken, hükümetin açtığı anti-komünist savaş karşı-devrim cephesini tatmin ediyordu. Ama buna rağmen, Birinci Erim hükümetiyle Adalet Partisi ve Demokratik Parti gibi büyük burjuvazinin ve toprak ağalarının siyasi temsilcileri arasındaki çelişki keskinleşti. 1971 yılının Temmuz ayında Ankara'da hükümetle "iş adamları" arasında yapılan

toplantıda Koç Holding'in temsilcisi Hulki Alisbah "hükümetin izlediği iktisadi gelişme politikasının iş çevrelerini sükutü hayale uğrattığını" ileri sürdü. Birinci Erim hükümetindeki bir ekibin ekonomi politikasının sonraları yine işbirlikçi burjuvazinin temsilcilerinden biri, Türkiye Odalar Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Raif Onger tarafından eleştirilmesi ilginçtir. Onger İkinci Erim hükümetinin yeni dış ticaret rejimini iyi bulduklarını belirtmiş ve şöyle demiştir: "bu hükümet bize güven verdi. Birinci Erim hükümetiyle gereken diyalogu maalesef kuramamıştık. Bu yüzden dış ticaret işlerimizde aksamalar olmuştur. İkinci Erim hükümetiyle bu diyalogu kurmuş bulunuyoruz." İşbirlikçi büyük burjuvazi bir başka burjuva hükümetinin kapitalist yolda izlediği temelde farklı olmayan bir ekonomi politikaya işte böyle karşı çıkıyordu.

Hükümet "karma ekonomi sistemi ile hızlı ve planlı sanayileşme ve kalkınma" sloganını ortaya atarak, bir yandan burjuvazinin sanayi alanındaki yatırımlarını destekledi, kapkaççılık ve vurgunculuğa açık olan ticaret alanına sınırlamalar getirdi, diğer yandan da planlamada devlet kapitalizmini geliştirecek tedbirleri önererek, kapitalist gelişmeyi rasyonalleştirmeye çabaladı. Birinci Erim hükümetinin amacı kapitalizme karşı tedbir almak değil, fakat burjuvaziye kapitalist ilişkiler içinde meşru sömürü sayılabilecek olan artı-değerle yetinmeye razı etmekte.

Hükümetin sanayi alanındaki siyasetinin bir devamını da tarım alanında izlemek mümkündür. Erim hükümetinin tarımsal yapıyı değiştirmek için gösterdiği çaba, özünde ne kadar ılımlı ve aldatmaca olursa olsun, büyük direnişlerle karşılaştı. Sanayileşmeyi ve kapitalist gelişmeyi sıçramalarla hızlandırmayı amaçlayan bir burjuva hükümeti derebeylik artıklarının bir engel teşkil ettiğinin elbette ki biliniyordu. Ayrıca Türkiye'de hakim sınıflar arasında gittikçe gelişmekte olan ve faşizmin de hızlandırıldığı çelişki her alanda ağırlığını hissettiriyordu.

Eski devrin feodal toprak ağalarının büyük ölçüde

¹ Milliyet, 7 Ocak, 1972.

* 1950'de DP'nin iktidara gelmesiyle başlayan kapitalist gelişmenin toplumsal yapıda yarattığı değişiklik siyasi

makinalarla donanması tarımda insan gücüne duyulan ihtiyaç eskisine nazaran azalıtı. Böylece tarımda proleter ve

farklılıkları ve çelişkileri de hızla su yüzüne çıkarmak ta gecikmedi. Uzun yıllar büyük burjuvaziyle büyük toprak sahipleri arasında süren birlik, kapitalizmin gelişmesiyle üstü kapalı olarak bozuldu. Buna rağmen, Demokrat Parti hakim sınıfların her kesiminin temsilciliğini gerçekleştirebiliyordu. 1946'da aynı partinin kurucularından olan Celal Bayar İş Bankasının temsilcisi, burjuvazinin adamı ve Menderes ise, Aydın'da çiftlik beyi olan bir büyük toprak sahibiydi. Bu iki gericiinin birleşmesi aslında hakim sınıfların başlıca iki kesiminin birliğini temsil ediyordu. Demokrat Partinin iktidarda bulunduğu dönemde parlamentodaki bütün siyasi partilerin önemli yerlerini büyük toprak sahipleri işgal ediyordu. Bu anlamlıydı. Örneğin o dönemde CHP Genel Sekreteri olan Kasım Gülek Adana'nın büyük toprak ağalarındandır. Siyaset arenasının o dönemde renkli ve güçlü kişilerinden olan Osman Bölükbaşı orta Anadolu'da bir büyük toprak ağasıdır. Başbakan Ege'den gelen bir büyük toprak sahibiydi. O dönemde güçlü sayılabilecek olan Millet Partisinin ve özellikle onun liderinin adım adım etkisinin silinmesini, Bölükbaşı'nın kişisel zaaflarında değil, Türkiye'de emperyalizmin geliştirdiği kapitalist ilişkilerin hızlanmasında aramak gerekir. Emperyalizmle uzlaşmada gereken toplumsal hızı gösteremeyen pre-kapitalist ilişkileri ve ideolojileri toplumsal gelişme belirli ölçülerde de olsa geri plana atmakta gecikmedi.

Lenin diyor ki, "emperyalizmin başlıca özelliklerinden birisi, en geri ülkelerdeki kapitalist gelişmeyi hızlandırmasıdır." (V.I. Lenin, The Military Programme of The Proletarian Revolution", Selected Works, Vol. 1, Moscow, p. 770.) Türkiye'de özellikle son yirmi yıldır hızlanan kapitalist gelişmenin, emperyalizmin Türkiye'ye sızmamasıyla birlikte başladığı herkesin bildiği bir gerçektir. Bu kapitalist gelişme, geri ülkenin bağımsız ve gerçek bir sanayi kurması doğrultusunda olmayıp, emperyalizme bağımlı, çarpık nitelikte bir kapitalist gelişmedir. Örneğin ulaştırma ve sanayileşmenin gelişmesinde son derece iktisadi ve halk yararına olmasına rağmen, demir-

yarı-proleterler kitlesi oluşurken, önemli bir insan gücü de emperyalizmin geliştirdiği kapitalist merkezlerin bulunduğu şehirlere göç etmeye başladı. Emperyalizmin Türkiye tarımında kapitalizmi geliştirmesi ve pre-kapitalist ilişkileri çözmesi sınırlı ölçülerde oldu. Emperyalizmin yığınların bilincini tayin etmek için derebey artıklarının ideolojisini ve üretim biçimini korumak zorundaydı.

Emperyalizmin siyaset alanındaki baştemsalcisi AP, sanayileşmeyi, kapitalizmi temsil eden işbirlikçi büyük burjuvazinin hegemonyası altındadır. Türkiye'de hakim sınıflar arasındaki denge, nasıl ki sermayeye ve dolayısıyla ekonominin can damarlarına hakim büyük burjuvazinin lehine değiştiyse, AP içinde de aynı değişiklik gerçekleşti. Sonuç olarak, derebey artıklarının, taşra mütegalibesinin, emlak ve rantıye çıkarları ve ideolojisinin temsilcileri, hakim sınıfların belirli bir kesimine karşı kendi siyasi örgütlerini kurdular. İşte Demokratik Parti bu gelişmenin sonucu olarak siyaset arenasında yerini aldı. Bu parti, Türkiye'de hızla gelişen kapitalizm karşısında, Anadolu mütegalibesini, emlak ve rantıye sahip-

yolları ulaştırması eskiye nazaran körletilmiş ve geri plana atılmıştır. Bunun yanı sıra daha masraflı olan karayolları ulaştırması görülmemiş bir hızla ilerlemiştir çünkü karayollarındaki ulaştırma araçları, montajcılıktan yedek parçaya, lastikten petrole kadar her alanda emperyalizmin işine gelmektedir. Sayıları yüzlere, binlere ulaşan otobüs şirketleri ve bu alandaki spekülasyonlar bir yandan geçici olarak gizli işsizliği örtmeye yardımcı olurken, diğer yandan da mümkün olduğu kadar uzun bir süre Türkiye'yi emperyalist zincirin bağımlı halkası durumunda tutan etkenlerden birisidir. Evet hızlı pazarlaşmada ve kapitalizmin gelişmesinde en etkin araçlardan birisi olan ulaştırma ilerliyor. Ama nasıl? İşte böyle, emperyalizme bağımlı ve çarpık nitelikte. Ama bütün bunlara rağmen, bizim gibi "ülkeleri sömürürken emperyalizm... fabrikalar, iş yerleri, sanayi ve ticaret merkezleri kurmak zorunda kalır." (J. Stalin, The Foundations of Leninism, Peking, 1965, p. 5.)

lerini, Anadolu sanayicilerinin bir kısmını ve kapitalizm öncesi ilişkileri savunmaktadır. Ancak Demokratik Parti ha kim sınıflar arasındaki celişkide esas olarak belirli bir kesime dayanmasına rağmen, emperyalizmle olan her türlü bağımı ilişkilerin devamından yanadır. Emperyalizm ve büyük burjuvaziyle pre-kapitalist ilişkiler arasındaki çelişkiyi pre-kapitalist ilişkilerin lehine olarak uzlaşmaz bir biçime sokan bir başka siyasi kuruluşu, Milli Nizam Partisini emperyalizm ve büyük burjuvazi legal siyaset alanından atmıştır. Bu siyasi kuruluşun "yabancı ve batı düşmanlığını" kendi çıkarlarına ve kapitalizmin gelişmesine engel olarak gören burjuvazi, sınırlı da olsa bu gerici ideolojilere karşı tavrı almaktadır. Ama diğer yandan yağınlar içinde derebey artığı ideolojilerin yaygınlığı da işine geldiğinden çoğu kez bu akımlara göz yummaktadır. Lenin "burjuvazi gericilikten çok yağın hareketinden korkmaktadır" derken çok haklıydı.

Adalet Partisinin emperyalizmin ve büyük burjuvazinin siyaset alanındaki baş temsilcisi olması, kapitalizm öncesi unsurlara karşı tavrı alması anlamına gelmez. AP'nin oy depoları geniş köylü yağınlarında, Anadolu'da yatıyor. Bu yüzden iktidarın büyük burjuvazinin elinde bulunması başka şeydir, geri ideolojileri besleyerek din istismarcılığı yapmak ve bu yolla yağınların bilincini tayin etmek başka şey.

Birinci Erim hükümetinin, hızlı kapitalist gelişmenin en önemli engellerinden birisi olarak gördüğü derebey artığı üretim ilişkilerini tasfiye etme amacına yönelen çabalarına Adalet Partisinden çok Demokratik Partinin azgınca karşı çıkmasının gerçek nedenleri, yukarıdaki kısaca açıklamadan sonra herhalde anlaşılır bir şeydir.

Toprak reformunun gerçekleşmesinde nasıl ki biz marksist-leninistlerin iki amacımız varsa, bu burjuvazi için de öyledir. Demokratik Devrimde toprak reformunun siyasi ve iktisadi amacı vardır. Reformun siyasi amacı, geniş köylü yağınlarını devrim saflarına kazanmak, iktisadi amacı ise, toplumun bir tüm olarak açılıp gelişmesini engelleyen, üretici güçlerin ilerlemesini destekleyen geri üretim ilişkilerini tasfiye etmektir. Siyasi bakımdan burjuvazi, toprak adaletsizliğinin yolaçtığı yoksulluk ve zulmün yaratacağı patlamadan korktuğu için köylü yağınlarını kendi safına, karşı-devrim safına kazanmak veya en azından etkisiz hale getirmek ister. Üçüncü beş yıllık kal

kınma planında toprak reformu kamulaştırma uygulamalarıyla ilgili olarak 9 milyar liralık bir kaynağın gideceği ileri sürülmektedir. Planlama müsteşarı ise bu harcamadan beklenen yararın ekonomik değil, sosyal olduğunu ifade ediyor. Böylece ekonomik faydası pek görülmeyecek olan bir toprak reformu aldatmacası ile huzursuzluğu büyüyen köylüye bir parça toprak verilerek uyutulmak isteniyor. Faşizm kendi düzenini perçinlemesi veya iktidarı alması burjuvazinin toprak meselesindeki tavrıyla yakından ilgilidir. İşte bunun için Dimitrov "faşizm iktidarı aldı çünkü köylülüğün geniş yağınlarını kazanmak olanağını buldu" diyor. Demek ki, burjuvazinin toprak reformu konusunda gerici bir siyasi amacı vardır. Burjuvazinin bu konudaki iktisadi amacını da özetleyelim. Ortaçağ kalıntısı derebey artığı toplumsal yapı genel olarak kapitalist gelişmenin kösteklerinden birisidir. Herşeyden önce bu kalıntılar ulusal pazara burjuvazinin egemen olmasını ve böylece şehrin (sanayi) köyü (tarım) sömürmesini engellemektedir. Bu engellerden birisi de pre-kapitalist ilişkilerin bir parçası olan tefeci-bezirgan sermayenin varlığıdır. Büyük burjuvazi kendi dışında, tarım kesiminde dolaşan sermayeyi kendine çekmek ve tarımı tam egemenliği altına almak ve böylece ulusal pazarda sınırsız bir hakimiyet kurmak istiyor. Özellikle Birinci Erim hükümetinin tefeci-bezirgan kesimlerine karşı yarattığı havanın gerçek ekonomik nedeni budur. Ancak büyük burjuvazinin tam anlamıyla gerici parlamentarizme bel bağlayan kesimleri, geniş köylü yağınlarının bilincine sahip çıkmak için, onları ekonomik bir kaskaç içinde tutan tefeci-bezirganları siyasi amaçları uğruna gerekli gördüğünden aynı tavırda görünmüyor. Kapitalizmin tutarlı savunucuları pre-kapitalist ilişkileri tasfiyede kararlı gözükmemektedir ama emperyalizmin sömürü alanı içindeki bir ülkede bağimsız bir kapitalist gelişmenin varlığı söz konusu olamayacağı için, çeşitli sosyo-ekonomik yapıların iç içe sürüp gitmesi tercih edilmektedir. Emperyalizmin bu konuda atacağı en ileri adım, feodal toprak ağalarını tarım kapitalisti haline getiren Prusya (Junkers) tipi bir değişiklik ile kangrenli yaranın bütün vücuda yayılmasına yolaçmak olabilir. Ama kangrenli yarayı kesip atarak bütün vücudu kurtaracak olan Fransa (Amerika) tipi bir değişiklik emperyalizmle ilişkileri benimseyerek gerçekleştirilemez. Bu tür bir değişikliğe niyetli olan

¹Georgi Dimitrov, Selected Works, vol.2, p.19.

bir burjuva hükümeti, toprak düzenini değiştirmeye yönelirken, emperyalizmi ve büyük burjuvaziyi karşısına almaya da, tarımdaki hakim sınıfların bu dayanakları o hükümeti karşıya almakta gecikmeyecektir. Nitekim öyle de oldu. Daha aylarca önce,

Toprak Reformu Kanun tasarısını gerici meclis komisyonlarında savunan Karaosmanoğlu, karşılaştığı büyük direnişten ve tasarının kuşa çevrilmesinden sonra "toprak reformu burada bitmiştir" demek zorunda kaldı. Aslında sadece Toprak Reformu kanun tasarısı değil, Birinci Erim hükümeti de orada bitmişti. 1946'lar da, "milli şef" döneminde hazırlanan Çiftçiyi topraklandırma Kanununun ve özellikle 17. maddenin başına gelenleri hatırlayanlar için bu yeni toprak reformu macerası hiç de şaşırtıcı değildir. Her zaman ve her yerde toplumsal hayatın kanunları geçerlidir.

Bu bölümde burjuvazi saflarındaki çelişkileri inceledikçe gerilere gitmek gerekti. 12 Mart'tan sonra gelen faşist iktidarların keskinleştirdiği burjuvazi saflarındaki çelişkilerin kökenlerini doğru olarak anlayabilmek için meseleyi böyle geniş bir perspektif içinde ele almanın gereği vardı.

12 Mart faşist darbesinden sonra burjuvazi saflarındaki çelişkiler büyük bir hızla gelişti. Oysa ki, 12 Mart'tan sonra gelen Birinci Erim hükümeti burjuvazinin çeşitli kesimlerinden temsilci almıştı ve "partilerüstü" olduğunu iddia ediyordu. Azgın faşist Ferit Melen hükümeti burjuvazinin en gerici, en faşist kesimine dayanmasına rağmen, o da "partilerüstü" olduğunu iddia ediyor. Dimitrov "faşizm burjuvazi saflarındaki farklılıkların ve çelişkilerin üstesinden geleceğini söylüyor; ama o aslında bu çelişkileri daha da keskinleştiriyor" derken ne kadar da haklı. Çünkü burjuvazinin liberal, orta ve küçük kesimlerinin bir kısmının siyasi örgütlerine kavuşmasında faşist diktatörlüğün payı o kadar büyük oldu ki. CHP'nin ilerici bir burjuva partisine dönüşmesiyle burjuvazi kampındaki çelişkiler sona ermedi. Burjuvazinin azgın gerici tekelere arasındaki çelişkiler de gün geçtikçe keskinleşiyor. Büyük burjuvazinin, parlamenter görünümü askeri diktatörlükten yana kesimiyle, filipin demokrasisi biçimindeki faşizmden yana kesimi arasında da bir çelişki olduğu inkar edilemez.

¹ Georgi Dimitrov, Selected Works, vol.2, p.22.

KÜÇÜK-BURJUVA REFORMİZMİ VE KÜÇÜK-BURJUVA RADİKALİZMİ

12 Mart muhtırasından sonra, burjuvazinin işbirlikçi kesimiyle orta ve küçük kesimi arasındaki çelişki hızla keskinleşti. Bu çelişkilerin siyasi arenadaki odak noktası CHP oldu. Azgın faşizmin iki yıldır sürdürdüğü vahşi saldırı kendisine karşı toplumsal bir birikimi de yarattı ve siyasi planda orta ve küçük-burjuvazi büyük burjuvaziyle olan bağlarını kopardı. Aslında, altı yedi yıldır CHP içinde süregelen sınıf çatışmasının er veya geç kesin bir sonuca ulaşması kaçınılmaz bir şeydi ama faşizmin yarattığı şartlar bunu hızlandırmada önemli bir etken oldu.

CHP Milli Kurtuluş Savaşımızdan sonra Atatürk'ün kurduğu bir partidir. Gerek o dönemde ve gerekse daha sonraları bu partinin yönetimini küçük-burjuva kökenli asker-sivil aydınlar veya bir başka deyimle küçük-burjuva bürokratlar ellerinde tutmuştur. Ama her dönemde CHP içinde büyük toprak sahiplerinin ve büyük burjuvazinin önemli ölçülerde etkisi olmuştur. Bu yüzden Halk Partisinde kimi zaman gerici güçler ve kimi zaman da küçük-burjuvazi ağırlığını hissettirmiştir. Örneğin Köy Enstitüleri girişi mi CHP'den gelmiş fakat bu halkçı hareket yine aynı CHP tarafından baltalanmıştır. İçinde önemli bir ilerici potansiyeli taşımaya rağmen, şu son aylara kadar Halk Partisi yamalı bohça durumunda bir siyasi kuruluştu. CHP kırk yıldır kendi içinde taşıdığı çelişkileri gidererek belirli bir sınıfsal temele oturabilmiştir. CHP artık orta burjuvazinin ve küçük-burjuvazinin kimi kesimlerinin (özellikle köy küçük-burjuvazisinin ve küçük-burjuva aydınların bir kısmının) siyasi örgütüdür.

Özellikle 1965 seçimlerinin arifesinde başlayan ve partiyi gerçek sınıfsal temeline dayandırma hareketi geçtiğimiz yıl tamamlanabildi. Bu reformcu burjuva hareketi ne karşı ilk direnişi gösteren Feyzioğlu partiden ayrılarak, emperyalizmin bekçi köpeklüğünde yarışa giren bir siyasi parti kurdu. Arkadan bir başka gerici ekip partiden

ayrıldı. Onlar da emperyalizme uşaklık etmede kusur etmemek için bir başka siyasi partide topladılar. Son olarak da, kapitalizmin Türkiye'deki en tutarlı temsilcilerinden olan İnönü CHP'den ayrıldı. Bir tüm olarak burjuvazinin temsilcisi olan İnönü orta ve küçük-burjuvazinin temsilcilerinin büyük burjuvaziyle uzlaşmaz bir çelişkiye girmeleri karşısında CHP'den istifa etmek zorunda kaldı. Türkiye'de burjuvazinin şu veya bu kesimine tutarlı olarak dayanmadan, genel olarak burjuvazinin tümünün temsilciliğinde bulunmanın sağlam bir toplumsal temeli olamayacağı için, İnönü gerek Halk Partisinde ve gerekse toplumun her kesiminde kendini yitirdi. Aynı İnönü Kemal Satırların peşine takılmayarak, açıktan büyük burjuvazinin temsilciliğini reddetmekle, burjuvazi saflarında bir tercih yapmadığını ve bir bütün olarak kapitalizmi savunduğunu göstermek istedi. Ama elbetteki, İnönü'nün tavrı her zaman işbirlikçi burjuvaziyle çelişki teşkil etmeyen bir tavır olmuştur. İnönü'nün başından beri kapitalizm öncesi ilişkilere ve ideolojilere karşı olmasının ve layikliği savunmasının temelinde genel olarak burjuva ideolojisini benimsemesi yatar.

Cumhuriyet Halk Partisi bugünkü durumuyla kapitalizme karşı bir siyasi kuruluş değildir. Tam aksine, kapitalizmin ilerlemesini destekleyen unsurlara karşıdır ve kapitalizmin açılıp gelişmesinden yanadır. CHP'nin tekelleşen büyük burjuvaziyle gelişmesini ve bazı toplumsal değişikliklerden yana olmasını, onun kapitalizmin temelilerine karşı olması gibi görmek yanlıştır. CHP Anadolu'da gelişip serpillmeye başlayan ve tekelleşemeyen milli ve orta burjuvazinin, kırsal alanlarda derebey artıklarının baskısı altındaki orta köylülüğün objektif özlemlerini temsil eden bir siyasi kuruluş kimliğindedir. Tamamen emperyalist tekellerle bütünleşen ve ülke ekonomisinin can damarlarını elinde tutan, dışarıyla doğrudan bağları olan işbirlikçi büyük burjuvazinin dışındaki kapitalist gelişmenin sözcülerinden birisi, Eskişehir Sanayi Odasından Mümtaz Zeytinoglu'nun bir dergide çıkan konuşmasından önemli görüşümüz bazı pasajları buraya aktarıyoruz. CHP'nin temsil ettiği kapitalist gelişmeyi daha iyi anlayabilmek için, bize bu pasaj önemli bir belge niteliğindedir. Şöyle deniyor: "Batı kökenli tüketim araçlarının ithalatla değil de bir tür sanayi ile sağlanması Türkiye'de söz konusu ol

duğunda, Anadolu sanayicisi yeterince gücü bulunmadığından bu sanayileri, ithalattan dönüşmüş, dış ilişkileri kuvvetli sanayiciye kaptırmıştır. Bu durumda Anadolu sanayicisi, doğal kaynakları değerlendiren, geniş pazarlama zorunluğu bulunmayan ara mamüle ya da dış ara mamüle ve hammadde kaynaklarına çok az bağımlı tüketim araçları türlerine yönelmiştir."

"Genellikle Anadolu sanayicisi dışarıyla ilişki kurmamış, kurmasına gerek olmayan bir ortamda yetişmiştir. Onun dışarıyla ilişkisini, gerekli olduğunda İstanbul, İzmir tüccarı sağlamıştır. Sonuç olarak Anadolu sanayicisinin dışarıyla doğrudan çıkar bağıllığı yoktur. Batı ile kültür bağlarının görece azlığı da, batı kültür araçlarına onu da ha az özenli yapar; dolayısıyla, dışarı ile ilişkilerinin üzerine Anadolu sanayicisi neredeyse duygusal bir duyarlılıkla titremez. Bilinlendiğinde, kişisel çıkarlarıyla ulusal çıkarlarını özde değerlendirmesi çok daha kolay olur.

"Bir çıkar çatışması söz konusu olmadığı için, bu ortam Anadolu sanayicisine montaj sanayiine karşı çıkmaya; dış ilişkileri ulusal çıkar açısından disiplin altında tutmayı istemeye "...hatta kamu iktisadi gücünün Türkiye sanayileşmesinde öncü ve atılımçı güç olmasını önermeye olanak vermiştir..."¹ (çizgiler bize ait)

Bizce önemli sayılabilecek olan bu pasajdan ekonomik olduğu kadar, toplumsal ve siyasi sonuçlar çıkarmak da mümkündür. İşbirlikçi burjuvazinin baskısı altında olan orta ve milli burjuvazi, doğal olarak siyasi tercihin de bunun gerektirdiği tutum içindedir. Büyük burjuvazinin ekonomide olduğu gibi, siyasette de azgın ve sınırsız bir tekel kurması karşısında, orta burjuvazi, devlet ve kamu kesiminin kalkınmada itici güç olarak ön plana alınmasını önerdiği gibi, faşizmin gerici uygulamalarına da karşı çıkmaktadır. Tekelleşemeyen orta ve milli burjuvazi ve onların siyasi temsilcileri büyük burjuvaziye karşı elbette ki başka bir alternatifle muhalefet edemezdi, çünkü burjuvazinin bütün kesimlerinin varlığı kapitalist üretim ilişkilerinin devamına bağlıdır.

¹ Özgür İnsan, "Bir Sanayicinin Ulusal Sanayi Görüşü",

Burjuvazinin bu orta ve milli kesimiyle, işbirlikçi tekelci kesimi arasındaki çelişki CHP'ye karşı açılan kampanyada ifadesini bulmaktadır. Cumhuriyet Halk Partisi'nin burjuva demokrat çizgisini, tarım kesiminde de pre-kapitalist ilişkilere karşı demokratik köylü hareketinin hedeflerini benimsemesinde de görmek mümkündür. Gerçekten Halk Partisinin genel toprak programı orta köylülüğü örgütlemeye olanaklarına sahip olduğunu gösteriyor. Büyük toprak sahiplerinin çıkarlarına dokunan ve belirli hedeflere kadar tutarlı sayılabilecek olan bir toprak reformunu savunun bir siyasi kuruluşun bizim çekinecek bir yanımız olamaz. Bırakalım, Halk Partisi örgütleyebilirse orta köylülüğü ve küçük köylülüğün bazı kesimlerini örgütlesin. O demokratik birikim ileride mutlaka devrim pistonunun arkasından gelecektir. Rusya'da Sosyalist-Devrimcilerin örgütledikleri köylülük sonunda kimin peşinden gitti? Elbette ki, Bolşeviklerin. Çünkü sadece proleterya gerçek ten köylülüğü kesin kurtuluşa götürebilecek olan biricik güçtü. Sosyalist-Devrimcilerin Rusya şartlarında olumlu ve elverişli bir toprak programları olmasına rağmen, köylülüğün geniş yığınları proleterya sarıldı. Oy kayguları ile değil, gelecekteki demokratik devrimin sonuçları ile ilgilenen bir kişi, Cumhuriyet Halk Partisinin demokratik köylü hareketi karşısındaki tavrından endişe duymak bir yana, onu olumlu bile karşılamalıdır. CHP'nin, köylülüğün derebey artıklarının ağır baskı ve sömürsünden kurtularak özgürleşmesini savunması, bu partinin burjuva, küçük burjuva demokrasısından yana olmasında, demokratik hak ve özgürlükleri savunmasında ifadesini buluyor. Ama herşeye rağmen, CHP'nin reformist çizgisi tutarlı bir devrimci demokrat çizgi değildir.

CHP'nin şimdiki reformist çizgisini Kemalist geleneklere dönüş olarak nitelendirenler vardır. Biz bu görüşü paylaşıyoruz. CHP yöneticilerinin Atatürk'e bağlı olduklarını ve onun yolundan yürüdüklerini iddia etmeleri özünde fazla birşey değiştirmez. CHP'nin çizgisi önderlerinin de söylediği gibi "yeni bir akım"ı temsil etmektedir. Bizce, bu "yeni akım" burjuva veya küçük-burjuva reformizmi olarak ifade edilebilir. "Yeni akım" parti dışına kanalizasyon radikal akımdan farklı olarak narodnik bir eğilim taşımaktadır. Partinin geleneksel asker-sivil bürokrat çizgisinin eskiden beri "halktan kopuk ilerici"

bir nitelik taşıdığı doğrudur. Yeni çizgi, CHP'nin geleneksel "halktan kopuk" ilericiliğine ve hakim sınıfların parti içindeki uzantılarına karşı bir tepki olarak doğdu. Bu akımın popülist niteliği üzerinde özellikle durmak gerekir. "Yeni Akım"ın popülizmi işi o kadar ilerilere götürdü ki, sonunda halka bağlılık adına gerici parlamentarizmi savunmak durumunda kaldı. "Yeni akım"ı temsil eden Ecevit, henüz bu aşamada emekçi yığınlarının bilincini emperyalizmin ve yerli işbirlikçilerinin tayin ettiğini görmemezlikten gelerek, Filipin demokrasiliğine ve gerici parlamentarizme bel bağlıyor. Bu popülist eğilim, halka saygı adına seçim alanının dışındaki her türlü devrimci harekete karşı çıkmaktadır. Ama şurası da bir gerçektir ki, CHP'nin tabanında küçük-burjuva radikalizmine ve sosyalizme doğru bir açılma vardır. Sahte Filipin demokrasiliği ile, bir burjuva demokrasisinin uzaktan yakından ilişkisi olmadığı gerçeğini anlayanların sayısı CHP'de artıyor.

Küçük-burjuvazinin bu reformist kesiminin bir diğer gerici tavrı da, emperyalizmle ilişkiler meselesinde kendini gösteriyor. CHP, NATO içinde kalmaya taraftar olduğu gibi, Ortak Pazar'a da karşı çıkmamaktadır. Böylece CHP iç politikada belirli ölçülerde ilerici, demokrat bir çizgideyken, dış politikada gerici bir tutum içindedir. İç politikada ilericilik, dış politikada ise gericilik aslında küçük-burjuvazinin zigzaglı çizgisinin bir sonucudur. Emperyalizme karşı tutarlı bir tavır alınmaması ile, gerici parlamentarizm savunuculuğunun arasında bir paralellik vardır. Bu yüzden CHP'nin bugünkü faşizm şartların da gösterdiği olumlu tepkilerin tutarlı bir devrimci demokrat çizgiye gelmesi için epey yol katetmesi gerekir. Bir yandan gelişen devrimci mücadele ve toplumsal birikim, ve diğer yandan da faşizmin orta ve küçük-burjuvaziye karşı açtığı savaşı yoğunlaştırması, CHP'nin tabanını daha devrimci olmaya zorlayacaktır ve zorlamaktadır.

Küçük-burjuvazinin diğer ilerici kesimi ise, Kemalizmi bugünün şartlarında devrimci çizgide rasyonalize eden radikallerdir. Kemalizm veya küçük-burjuva radikalizm olarak ifade edebileceğimiz bu kesim, daha ziyade küçük-burjuva kökenli asker-sivil aydın zümrenin radikal düşüncesini ve geleneğini temsil ediyor. Gerçekte son yüz yıllık siyasi tarihimiz, küçük-burjuva kökenli asker-si-

vil aydınların damgasını taşır. Bugün, bu zümrenin en devrimci kesimi olan küçük-burjuva radikalizminin veya Kemalizmin geleneksel bir maddi temeli vardır. Bu akımın tarihimize gelen niteliği üzerinde kısa da olsa duralım.

Merkezi feodal nitelikteki Osmanlı İmparatorluğunda feodal bir bürokrasi vardı. Böylece feodal sınıfın bir kesimi devlet görevlerini yerine getiriyordu. Özellikle on dokuzuncu yüzyılın başlarından itibaren Osmanlı toplumunda Batı Kapitalizminin de etkisiyle merkezi feodal imparatorluğun gücü zayıflamaya başladı. Artık Osmanlı toplumunun hakim sınıfları komprador burjuvaziyle feodal toprak sahipleri oldu. Hakim sınıfların komprador bürokrasisi emperyalizmin sömürsü için gerekli olan üstyapıyı yaratmak amacıyla Tanzimat hareketini getirdi. Tanzimatla Batı Kapitalizminin Türkiye'ye girmesi hızlandı ama sömürgecilik ve batıya karşı tepkilerin doğması da gecikmedi. Batı kapitalizminin hizmetindeki devletin yeni görevlerini yükümlemek için açılan bazı kurumlar, komprador bürokrasisinden farklı olarak küçük-burjuva bir temele dayanıyordu. "Harbiye, Askeri Tıbbiye, Mülkiye" gibi okullarda okuyan aydınlar sömürge tipi Tanzimat Batıcılığına karşı tepki gösterdiler. Bu tip aydınlar bir yandan ilerici, burjuva demokrat düşünceyle yetişiyorlar, diğer yandan da sınıfsal kökenleri itibarıyla küçük-burjuvaziden geliyorlardı. Yeni Osmanlılar, Jön Türkler, I. Meşrutiyet, II. Meşrutiyet, Milli Kurtuluş Savaşımız, 27 Mayıs sınıfsal bakımdan daima asker-sivil aydınlardan oluşan kadroların eseri olmuştur. Bunlar özünde, asker-sivil aydın zümrenin bilincinde olsun veya olmasın, objektif sonuçları bakımından emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı olan hareketlerdir.

El bette ki, küçük-burjuva bürokrasisini zamana ve şartlara göre değişen bir esneklik içinde değerlendirmeliyiz. Tanzimattan günümüze kadar olan süre içinde, gerici büyük bürokrat kesimin tersine, küçük-burjuva bürokrasi si genellikle ilerici ve yurtsever bir çizgide yürümüştür. Bugün içinde bu böyledir. Ancak küçük-burjuvazinin en temel sınıfsal özelliği, proleterya ile burjuvazi arasında yer alması ve ikisi arasında bocalamasıdır. Bağımsız bir sınıf ideolojisine sahip olmadığı için, kimi zaman burjuvazinin ve kimi zaman da proleteryanın peşinden gider, çünkü toplumsal kökenleri bakımından her iki sınıfla da ortak tarafları vardır. Bir yandan küçük mülk sahibidir ve bu yüz-

den burjuvadır, diğer yandan da bizzat kendi emeğini kullanıyan proleterdir. Küçük-burjuvazinin bu çifte karakteri onu yalpalayan, bocalayan bir sınıf olarak belirliyor.

Küçük-burjuva kökenli asker-sivil aydın zümrenin bir kesimi, küçük-burjuvazinin köylülük kanadıyla birlikte orta ve milli burjuvazinin de çıkarlarını savunmaktadır. Bu, küçük-burjuvazinin reformist, liberal kesimidir. Küçük-burjuvazinin tutarlı devrimci demokrat olan Kemalist kesimi de küçük-burjuva radikalizmi olarak nitelendirebileceğimiz bir akımı temsil ediyor. Bu kesim daha tutarlı ve daha devrimci olduğu için, reformist kanattan ayrı olarak faşizmin doğrudan darbeseine de uğramıştır. Bu akımın belli başlı siyasi temsilcileri faşist Sıkı Yönetim mahkemelerinde yargılanmaktadır.

Milli Kurtuluş Savaşımızdan sonra bir grup aydın Kemalizmi rasyonalize etmeye çalıştılar. Bu biraz da, küçük-burjuva aydınların milliyetçi bir ideolojinin kılavuzluğuna olan susamışlıkları ve özelemlerinden ileri geliyordu. Siyasi tarihimizde Kadro hareketi olarak bilinen bu çizgi sonunda yozlaştı. Nasıl ki, Milli Kurtuluş Savaşımızdan sonra ideolojik bir temele dayanma ihtiyacı ortaya çıktıysa, 27 Mayıs'tan sonra da küçük-burjuva aydınların kendilerine bir toplumsal çıkış yolu aramalarına şahit olduk. Bu yurtseverlerin tümü Kemalizmin savunuculuğunu yapmalarına rağmen, tutarlı bir muhtevadan yoksunlardı. Yıllarca önce Kadro'cuların Kemalizmi yeni şartlarda rasyonalize etme yolunda başarısız kalan çabaları bu kez gerçekleşti. Yön hareketiyle başlayan bu gelişme, sonunda teorik ve toplumsal bir temele dayanmayı başardı. Elbette ki, küçük-burjuva radikalizminin Mustafa Kemal'den daha ileri bir çizgide olduğu doğrudur. Türkiye'nin değişen şartlarını ve geçen süreyi hesaba katarsak küçük-burjuva radikallerinin Kemalizmi devrimci açıdan yorumlamaları ve rasyonalize etmelerinin, aslında Mustafa Kemal'in ilkelerine en gerçek açıdan sarılmaktan başka birşey olmadığı besbellidir.

Bir başka ülkede, Çin'de devrimci mücadele sürecinde, bir küçük-burjuva devrimcisi olan Doktor Sun Yat Sen'in koyduğu Uç Halk İlkesi'nin devrimci açıdan nasıl yeniden yorumlandığını ve rasyonalize edildiğini bir görelim. Bu konuda Mao şöyle diyor:

"Uç Halk İlkesi Çin'in bugün ihtiyacı olan şeylerdir,

partimiz onların tamamen gerçekleşmesi için savaşmaya hazırız ve biz, komünist asgari programla Üç Halk İlkesi'nin siyasi düşünceleri arasında temelde bir anlaşmayı kabul ediyoruz. Fakat ne çeşit bir Üç Halk İlkesiyle? Birinci Kuomintang Ulusal Kongresindeki Manifestoda Dr. Sun Yat Sen'in yeniden yorumladığı Üç Halk İlkesiyle, yoksa başkasıyla değil.

"...Manifesto Üç Halk İlkesinin tarihinde iki dönemi ayırır. Manifestodan önce Üç Halk İlkesi eski kategoriye aitti, bir yarı-sömürge'deki eski burjuva demokratik devrimiydi, eski demokrasinin Üç Halk İlkesiydi. Manifestodan sonra bir yarı-sömürge'deki yeni burjuva demokratik devrimin Üç Halk İlkesi, yeni demokrasinin Üç Halk İlkesi oldu.

"Yeni dönemin devrimci Üç Halk İlkesi, yeni veya gerçek Üç Halk İlkesi Rusya ile ittifak, Komünist Partisi ile işbirliği, köylülere ve işçilere yardım gibi Üç Büyük Siyaseti kucaklar. Bu Üç Büyük Siyasetin herbiri ve hepsi olmadan, Üç Halk İlkesi ya sahte ya da yeni dönemde yetersiz hale gelir.

"...Eski Üç Halk İlkesi eski dönemde devrimciydi ve o dönemin tarihsel özelliklerini yansıtıyordu... Üç Halk İlkesi eski kategoriye ait olduğunda bunun komünist asgari programla ortak bir yanı olamazdı çünkü geçmişe aitti ve işe yaramazdı. Rusya'ya, Komünist Partisine veya işçi ve köylülere karşı çıkan bir çeşit Üç Halk İlkesi kesinlikle gerici'dir.

"Ne olursa olsun bilinçli insanlar, emperyalizme ve feodalizme karşı koyma görevi esas olarak yerine getirilinceye kadar, Üç Halk İlkesinden asla vazgeçmeyeceklerdir."¹ (çizgiler bize ait)

Açıkça görüldüğü gibi, Dr. Sun Yat Sen'in Üç Halk İlkesi bizzat kendisi tarafından devrimci açıdan yeniden yorumlanarak değişen şartlara olumlu olarak uygulanmıştır. Çin Komünist Partisinden ayrı olarak Wang Ching-wei gibileri Üç Halk İlkesine inandıklarını ileri sürerek, bunu tutucu bir biçimde yorumlamışlardır. Bizde de her önüne ge-

¹ Mao Tse-Tung, "On New Democracy", Selected Works, Vol.2, Foreign Languages Press, Peking 1967, p.36-44.

ranisi Atatürkçü kesildiğini hatırlarsak, değişik şartlardaki bu paralelliğin niteliği daha anlamlı hale gelir. Bu yüzden Kemalizmin gerçek temsilcileri, onu değişen şartlar içinde devrimci açıdan yorumlayarak rasyonelleştiren küçük-burjuva radikalleridir. Kemalizmi sadece Mustafa Kemal'in o dönemdeki eylem ve sözleriyle sınırlandırma çabaları gerici'dir. Nasıl ki, Çin Komünist Partisi Çin toplumunda önemli bir toplumsal temeli, orijinal geleneği olan Sun Yat Sen'in Üç Halk İlkesine karşı dostça bir tavır takındıysa, biz de Kemalizme karşı temelde aynı tavrı takınmalıyız. Üç Halk İlkesinin bizzat Sun Yat Sen tarafından, Kemalizmin ise radikaller tarafından yorumlanarak geliştirilmesi özünde bir değişiklik yaratmaz.

Evvel genel hatlarıyla küçük-burjuva reformizminin ve küçük-burjuva radikalizminin belli başlı özelliklerini bunlardan. Elbette ki bunlardan küçük-burjuva radikalizmi, yani Kemalizm daha tutarlı devrimci demokrat olduğu için, bize daha yakındır ve marksist-leninistlerin asgari programları ile temelde çelişmezler. Ama bunu, küçük-burjuva radikallerinin azami programıyla marksist-leninistlerin asgari programları aynı şeyler olarak anlamamak gerekir. Her iki siyasi akımın bu aşamadaki programlarının temelde çelişmemeleri başka şeydir, her iki program arasında eşitlik işareti çekmek başka şey.

Bugün için, CHP'nin temsil ettiği burjuva, küçük-burjuva reformizmi, legal olmanın sağladığı olanakları da düşünürsek, daha etkili bir duruma gelmiştir. Bizim gerek CHP'ye ve gerekse radikallere karşı bu aşamada tavrımız ne olmalıdır? Bizce bu hayati önemde bir sorudur ve proletar devrimci hareketimizin geleceğini doğrudan ilgilendiren başlıca meselelerden birisidir. Biz CHP'nin ve radikallerin ilerici, demokrat çıkışlarını desteklemekle yükümlüüz. Nasıl ki, bunların gerici ve çelişkili politikaları ortaya çıktığında eleştirmekle yükümlüyük. Tutarlı bir devrimci demokrat çizgide olmasa bile, askeri diktatörlüğe karşı hangi çevreden gelirse gelsin, her türlü ilerici tepkiyi olumlu karşılamalıyız. Biz, eğer kendi dışımızdaki ilerici hareketlerde proleter devrimci kimliği aramayı şart koşarsak, bu yanlış bir davranış olur. Çoğu kez marksist-leninistlerden bağımsız olarak gelişen ilerici tepkiler, sonunda sosyalizme objektif olarak büyük yararlar sağlayabilir. Örneğin 27 Mayıs hareketini ele alalım. 27 Ma-

Yıkıcı objektif olarak asker-sivil aydınların emperyalizme ve yerli işbirlikçilerine karşı bir tepkisidir. 27 Mayıs, onu yapanların iradelerinin dışında sosyalizmin gelişip güçlenmesi şartlarını hazırlamıştır, onu yapanların subjektif niyetlerini çok aşmıştır. 27 Mayıs toplumdaki birikimin bir ölçüde dışa vurmasıdır. Sonunda 27 Mayıs'ı yapanların büyük bir kısmı, kendi yaptıkları hareketin getirdiği ortamda güçlenen devrimci hareketin birikimiyle daha tutarlı bir devrimci çizgiye geldiler. Böyle bir etki tepki kanunu içinde ele alınırsa, 27 Mayıs'ı emperyalizme ve yerli işbirlikçilerine karşı bir hareket olarak değerlendirebiliriz. Yoksa sadece 27 Mayıs'ı yapanların o günlerdeki tavırlarına bakıp, onların beyanatlarında anti-emperyalist sloganlar arayarak meseleye yaklaşmak son derece metafizik bir düşünce tarzıdır. İşte tarihi materyalizm bize bunu öğretiyor. Nitekim Marksizmin bu konudaki tavrı aynen sudur: "Komünistler her yerde, mevcut sosyal ve siyasi düzene karşı olan her devrimci hareketi desteklerler."¹

Ancak şunu da unutmayalım ki, ister CHP'yi olsun, isterse radikalleri olsun sadece desteklemekle yetinmeyiz. Biz, demokrasi uğruna küçük-burjuva devrimcilerinin ilerici yanlarıyla ittifak kurarken, gerici yanlarını görmezlikten gelemeyiz. Özellikle legal devrimci örgütlerden yoksun olduğumuz ve faşizmin ağır baskısının toplumsal hayatın bütün alanlarında hissedildiği bu aşamada, Türkiye'deki sol güçlerin hemen hemen tamamı tek legal olanımlu ses olan CHP'ye karşı hayırhah bir tutum içindedir. Siyasi eylem alanı bulmak için zorluk çeken bir sürü devrimci Halk Partisini kendilerine en yakın bir örgüt çatısı olarak görüyor. Bu yüzden bizim bu konuda çok dikkatli bir politika izlememiz gerekmektedir. Eğer doğru marksist-leninist bir tavır alarak, küçük-burjuvazinin ilerici yanlarıyla ittifak kurar veya onlara destek olursak ve bunun yanı sıra da gerici yanlarını eleştirirsek, ancak o zaman siyasi bağımsızlığımızı gözümüzün bebeği gibi koruyabiliriz. Marksist-leninistlerin bu dönemdeki etkisiz durumla-

¹ K. Marx-F. Engels, The Manifesto of The Communist Party, Progress Publishers, Moscow 1971, p.68.

rı bu tür tehlikeleri arttıran etkenlerin başında gelmek tedir. Ama ne kadar zayıf olursak olalım, sosyalistlerin küçük-burjuvazinin ideolojik etki alanına girmeleri yerine, küçük-burjuvazi saflarında sosyalizmin üstünlüğünü ve saflığını korumak için ideolojik mücadele verilmesi gerektiği besbelli bir şeydir. Bu aynı zamanda küçük-burjuvaziye daha tutarlı bir demokrat çizgiye itmek için de bir etken dir. CHP'nin bugünkü ilerici tutumunu yeterli bulup daha fazlasını isteme yolunda çaba harcamamak sağ bir tavrıdır. Küçük-burjuvaziyle ittifak kurarken veya onların safında çalışırken, sosyalist ideolojiyi hasıraltı etmek, harekette yeni katılan unsurları küçük-burjuvazinin siyasi hareketi içinde eriyip gitmelerine yolaçmakla kalmayacak, fakat aynı zamanda burjuva ideolojisini de güçlendirecektir. İşte bunun için "komünistler, bir an bile olsun, kendi bağımsız komünist eğitim, örgütlenme ve yığınları hareketi te geçirme çalışmalarını ihmal edemezler ve etmemeleri gerekir."¹

Sonuç olarak, birlik adına, küçük-burjuvazinin gerici eğilimlerini eleştirmekten kaçınırsak, sağ sapmayla sonuçlanan bir teslimiyetçiliğe veya daha sert devrimci görünmek endişesiyle sakter bir tavır alırsak "sol" sapmayla sonuçlanan bir tecritçiliğe düşeriz. Hareketimizin son birkaç yıllık deneyi, her iki eğilimin de bize ne büyük yük zararlar verdiğini göstermeye yetmiştir. Bu yüzden bizim tavrımız, Marx ve Engels'in Komünist Partisi Manifestosunda, "Komünistlerin Çeşitli Muhalefet Partilerine Karşı Tavırları" başlığı altında açıkladıkları çizgide bir marksist tavır olmalıdır.

¹ Georgi Dimitrov, Selected Works, Vol.2, p.32.

BUGÜNÜN ŞIARI SİYASİ ÖZGÜRLÜĞÜ KAZANMAKTIR

27 Mayıs'la gelen 1961 Anayasası demokratik hak ve özgürlükleri de getirdi. Uzun yıllar illegalitede kalan komünist hareket gün ışığına çıkma olanağını buldu. 1961 Anayasası, sadece Türk ordusunun anlak bir tepkisinin eseri değil, fakat aynı zamanda toplumsal birikimin büyük ölçüde dışa vurmasıdır. 1946'daki altı aylık Türkiye Emekçi Köylü Sosyalist Partisinin legal faaliyet dönemini saymazsak, Türkiye'de komünist hareketin ve devrimci düşüncenin otuz beş yıldır geniş halk yığınlarına ulaşma yolundaki susuzluğu ve potansiyeli vardı. Elbette ki, yerin altında kıpırdayan şeylerin birgün yerin üstüne de çıkması kaçınılmaz bir şeydi. Marksist klasiklerden romana, şiirden tiyatroya kadar her alanda Türkiye aydını uzun yılların susuzluğunu gidermek isteyecekti. İşte 1961 Anayasasının getirdiği demokratik hak ve özgürlükler böyle bir toplumsal özlemin ve baskının eseridir.

1961 Anayasasının getirdiği burjuva demokratik hak ve özgürlükler on yıl sonra, 1971'de kaybedildi. Anti-komünist 12 Mart darbesinden sonra gelen başbakan Erim 1961 Anayasasını toplumumuz için bir "lüks" olarak nitelendirdi. Bu azgın gericinin Anayasaya saldırarak gizlemek istediği gerçeği anlamak zor bir şey değildir. Gerçekte 1961 Anayasası Türkiye için bir "lüks" değil, fakat Türk burjuvazisi o Anayasaya kıyasla ilkelidir. 12 Mart muhtırası denen karşı-devrim, 27 Mayıs'a bağlılığını ilan ederek, 27 Mayıs'ın getirdiği ilerici ne varsa, demokratik ne varsa hepsini aldı götürdü. Gericiler iktidarların yıllarca elini süremediği 1961 Anayasası generaller çetesinin direktifiyle işbirlikçi burjuvazinin çıkarları uğruna katledildi. Böylece Türkiye'yi faşizmin karanlığın da boğmak için gerekli olan bütün hukuki temeller atıldı. Burjuvazi yıllarca Anayasayı uygulamayarak, onu ihlal ettikten sonra değiştirdi. Ve şimdi de utanmadan binlerce devrimciyi Anayasayı ihlalden yargılıyor. O devrimciler ki, 1961 Anayasasını karşı-devrimin tasallutundan korumak için yıllarca mücadele vermişlerdir. Burjuvazi böyle

davranarak, tarihin kendisini mezara gönderdiği bir sınıfa layık olduğunu gösteriyor.

1961 Anayasasını ilk kez Birinci Erim hükümetinin değiştirebilmesi, AP iktidarına özlem duymamız gibi yanlış bir düşünceye bizi götüremez. Eğer AP iktidarı, Birinci Erim hükümetinin arkasındaki faşist generaller çetesinin vuruca desteğini almış olsaydı, azgın gericiliğin ve faşizmin sınırlarının nerelere varabileceğini açıkça görürdük. Bu yüzden AP iktidarı devrimcileri kiralık kaatillere vurdururken, Erim hükümetleri ve şimdiki Amerikancı Melen hükümeti bu işi devlet eliyle gerçekleştirdiler. AP iktidarı döneminde, devrimcilerin bugüne kıyasla daha iyi durumda olmalarının nedeni, emperyalizmin baş siyasi temsilcisi olan partinin demokratik niteliğinden değil, toplumdaki güçler dengesinin genellikle bizim lehimize olmasındandı. İşte bunun için, AP iktidarı ilk günden beri katletmeye niyetli olduğu 1961 Anayasasını elini süremedi. AP iktidarları, 27 Mayıs Anayasasının iktidar etmeleri ne karşı en büyük engel teşkil ettiğini her fırsatta tekrarlayıp durdu, çünkü o Anayasasının demokratik muhtevası en devrimci akımın, proleter devrimci hareketin legal olarak siyasi örgütünü kurmasına olanak veriyordu. İşte bunun için, bizim gerek genel olarak burjuva demokrasisine ve gerekse özel olarak Türkiye şartlarında bu demokrasinin en temel hukuki dayanaklarından sayılabilecek olan 1961 Anayasasına karşı tavrımız olumludur. Dimitrov diyor ki: "Bizler anarşist değiliz ve bir ülkedeki siyasi rejimin, ister demokratik hak ve özgürlüklerin büyük ölçüde de olsa kısıtlandığı burjuva demokrasisi olsun, isterse burjuva diktatörlüğünün açık, faşist biçimi olsun, ayırımını yapmazlık edemeyiz. Sovyet demokrasisinin savunucuları olmamıza rağmen, işçi sınıfının yıllarca süren zorlu mücadelesiyle koparılan demokratik kazançların her santimini savunacağız ve bu kazançları genişletmek için kararlılıkla savaşacağız."¹

Ancak marksist-leninistlerin burjuva demokratik hak ve özgürlüklerine, burjuva demokrasisine karşı tavrı her şart altında aynı olamaz. Ne zamana kadar bu tavrı olumlu

¹ Georgi Dimitrov, Selected Works, Vol.2, p.101.

olmalıdır? Burjuva demokrasisi, daha ileri olan proleter demokrasisinin engeli haline gelinceye kadar. Nasıl ki, burjuva, küçük-burjuva demokrasisi faşist diktatörlükten daha iyiyse, proleter demokrasisi de burjuva demokrasisinden daha iyidir. Demek ki, marksist-leninistlerin burjuva demokratik hak ve özgürlüklerine karşı tavrı her zaman aynı değildir. Ama faşizmin kol gezdiği bir ortamda burjuva demokratik hak ve özgürlükler uğruna mücadele şarttır ve bu uğurda mücadeleyi küçümseyen bir kişi yanlıgıların en derinine düşmüş bir kişidir. Hüseyin İnan, Ankara Sıkı Yönetim mahkemesinde yaptığı savunmasını, "Yaşasın 1961 Anayasası" diyerek bitirirken çok haklıydı.

Demokratik hak ve özgürlükler uğruna verilecek mücadelelenin, komünistleri ve işçileri proleterya diktatörlüğü uğruna mücadeleden koparacağını ileri sürenlere en güzel dersi Lenin şu sözlerle veriyor: "Demokrasi uğruna mücadelenin, proleterya'yı sosyalist devrimden ayırabileceğini veya onu engelleyebileceğini veya önemini azaltabileceğini düşünmek temel bir hata olur. Tersine, sosyalizm tam bir demokrasiye kavuşuncaya kadar muzaffer olamaz. Bu yüzden proleterya demokrasi uğruna çok yönlü, tutarlı ve devrimci bir mücadele yürütmedikçe, burjuvaziye karşı zafere kazanmak için hazırlanamayacaktır." (çizgiler bize ait)

Demek ki, proleterya hareketinin zafere ulaşabilmesi için zorunlu olarak demokrasi aşamasından geçmesi gerekmektedir. Bu demokrasi ne kadar tam ve tutarlı olursa proleterya için o kadar iyidir. Burjuva veya küçük-burjuva demokrasisinin marksist-leninistler için taşıdığı önem Marx, Engels, Lenin ve Stalin gibi ustalar tarafından yeterince açıklanmıştır. Biz marksizm-leninizmin bu konuda uygulayarak doğru sonuçlara varmakla yükümlüyüz. Bir başka ülkede doğrudan bir burjuva demokrasisi söz konusu olabileceken, bizde bu, iktidardaki sınıfların karşı olduğu 1961 Anayasasının getirdiği sınırlı özgürlük ortamından yararlanma biçiminde tezahür etti. Burjuva anlamda demokratik hak ve özgürlükler yarın belki bir başka tarzda ifadesini bulabilir. Doğrudan askeri diktatörlükten bir burjuva, kü-

çük-burjuva sınırlı demokratik ortama geçecek şartlar olunlaşabilir. Bunların hepsi somut şartların somut tahlilinden hareket edilerek çözümlenecektir. Elbette ki, Türkiye gibi geri kalmış bir ülkede tutarlı bir burjuva demokrasisinin maddi temelleri yoktur çünkü Türkiye'de burjuva devrimi ekonomide henüz gerçekleşmiş değildir. Bizim gibi ülkelerde sınırlı bir demokratik ortamın gerçekleşmesi ekonomiye egemen olan güçlerin değil, ilerici ve devrimci güçlerin baskısıyla gerçekleşmektedir. Ama şurası da yine bir gerçektir ki, "demokrasi ve siyasi özgürlük yolumdan başka, sosyalizme giden bir yol yoktur." "Siyasi özgürlüğün ne olduğunu ve muhtevasını ise, kapsamlı olarak Lenin şu şekilde açıklıyor:

"Siyasi özgürlük halkın kendi meselelerini, devlet meselelerini düzenleme özgürlüğüdür... Siyasi özgürlük halkın devlet meselelerini tartışmak için her türden mitingi düzenleme, izin almadan istediği gazete ve kitapları yayınlama hakkıdır... Biz biliyoruz ki, siyasi özgürlük, top lanma özgürlüğü, basın özgürlüğü emekçi halkı bir anda yoksulluk ve baskıdan kurtarmayacaktır. Kırların ve şehirlerin yoksullarını zenginler için çalışma yükünden bir anda kurtaracak bir araç yoktur. Emekçilerin kendilerinden başka ümit besleyecekleri ve güvenecekleri kimse yoktur. Eğer o kendini kurtaramazsa, çalışan insanı yoksulluktan kimse kurtaramaz. Ve tüm ülkenin işçileri kendilerini kurtarmak için tek bir birlik içinde, bir partide birleşmeli dirler... Birleşmeleri için ise, onların her türden birlikler kurma haklarının, birleşme özgürlüklerinin olması gerekir; onların ellerinde siyasi özgürlük olması gerekir.

"Siyasi özgürlük emekçi halkı bir anda yoksulluktan kurtaramaz, fakat yoksulluğa karşı savaşmak için işçilere bir silah verir. İşçilerin kendilerinin birliğinden başka yoksullukla savaşacak bir araç yoktur ve olamaz. Ancak mil yonlarca insan siyasi özgürlük olmadan da birleşemez... Ve birleşmek için birleşme özgürlüğünün, birleşme hakkının, siyasi özgürlüğün olması gerekir... Halk siyasi özgürlüğü

¹V.I.Lenin, "Petty-Bourgeois and Proleterian Socialism", Alliance of The Working Class and the peasantry Moscow, p.118.

¹V.I.Lenin, Collected Works, Volume 22, p.133.

kazandığı zaman, işçi sınıfını birleştirme çalışması, sosyalizm davası çok daha hızla ilerleyecektir."¹

Bu uzun pasajın ortaya koyduğu marksist-leninist ilkeyi Türkiye şartlarında somutlaştırdığımızda, siyasi özgürlüğü 1961 Anayasasının muhtevasında ifade edebiliriz. Siyasi özgürlük uğruna mücadeleyi, katlediler 1961 Anayasasını geri getirme uğruna mücadele biçiminde sloganlaştırmak toplumsal bir temele dayandırdıktan daha gerçekçi bir tutumdur. Bizce bugünün en temel şiarlarından birisi budur ve bu şiarın maddi bir güç haline gelmesi kesin birşeydir. Demokrasiden, özgürlükten yana olan bütün siyasî kuruluşlar, eğilimler, örgütler ve kişiler bu şiar etrafında mücadeleye sokulabilirler. Biz eğer mücadelemizin tam anlamıyla gerçeğe dayanıp dayanmadığını anlamak istiyorsak, bu konu iyi bir ölçü olacaktır, çünkü böyle bir şiar etrafında mücadeleye atılacak olan objektif güçler vardır ve onları harekete geçirmek veya mücadelelerini hızlandırmaya şu veya bu yolla katkıda bulunmak bizim görevimizdir. Şu anda siyasi özgürlüğe en fazla ihtiyacı olan marksist-leninistler olduğuna göre, bu uğurda en fazla mücadele verme görevi de bize düşüyor. 1961 Anayasası uğruna mücadeleyi bırakalım Halk Partisi versin, biz sosyalizm uğruna savaşalım şeklinde düşünmek, proleteryanın şu andaki objektif ve somut görevlerini küçümsemek demektir. Marx diyor ki, "Komünistler, işçi sınıfının o andaki hedeflerine ulaşmak, anlık çıkarlarını gerçekleştirme için savaşırlar, fakat bugünün hareketinde onlar geleceği temsil eder ve hesaba katarlar."²

Evet bugünün görevi faşizmi yıkmak ve siyasi özgürlüğü kazanmaktır. Elbette ki siyasi özgürlüğü kazanmak emekçi yığınlarının kurtuluşu demek degildir. Biz o kurtuluşu kolaylaştıracak olan bir hedefe ulaşmak istiyoruz. Ancak mücadelenin acil ihtiyaçlarından habersiz olanlar, büyük laflarla pratik görevleri küçümseyenler bizim söylediklerimizden elbette ki birşey anlamayacaklardır. Marksistler mücadelenin genel süreci içinde küçük ama daima sağlam bir adım önermek zorundadırlar. İşte biz de bunu yapmaya çalışıyoruz. Mücadelenin bir çok temel görevleri

¹ V.I. Lenin, Collected Works, Volume 6, p.368, 371, 377, 398.

² K.Marx-F.Engels, The Manifesto Of The Communist Party, p. 67.

bu adımın atılmasıyla yakından ilgilidir. Demokrasî ve siyasi özgürlük uğruna mücadele, aynı zamanda küçük-burjuva reformizm ve radikalizmiyle ittifak için maddi bir hedeftir ve bu bakımdan da geçerli pratik bir adımdır.

Bir de şu var: Biz burjuva anlamda da olsa demokrasî ve siyasi özgürlük uğruna mücadele verirken, oportünistlerin ve sosyal-pasifistlerin yaptığı gibi sınırsız bir barışçı dönemin rüyasıyla değil, burjuva diktatörlüğü nü parçalamak için milyonlarca emekçiyi kucaklama ve örgütlendirme amacıyla hareket etmeliyiz. Oportünistler gerçek marksistlerden ayrı olarak, burjuva demokratik hak ve özgürlüklerini devrim için bir araç olarak değil, pasifist siyasetlerini sürdürülebilmek düşüncesiyle pratikte amaç haline getirirler ve onu fetişize ederler. Komünistler demokratik hak ve özgürlüklerin olmadığı her ortamda mücadeleyi sürdürürler ve sürdürmüşlerdir. Ama onlar sosyalizme giden yolun nereden ve nasıl geçtiğini bilirler. Biz sosyalizme ulaşmak için demokrasi aşamasından geçmek şarttır derken, demokrasinin olmadığı yerde mücadele de olamaz gibi bir sonuç çıkarılabileceğini düşünmedik.

Siyasi özgürlük uğruna mücadele, binlerce devrimciyi özgürlüğe kavuşturma uğruna, gerçek demokrasi uğruna, bağımsızlık uğruna, sosyalizm uğruna mücadelenin ayrılmaz bir parçasıdır.

ÖRGÜTLENMEYE İLİŞKİN BAZI SORUNLAR

Türkiye'de komünist hareketin elli yıllık bir geçmişi var. Ama Türk marksistleri bugüne kadar gerçek anlamda siyasi örgütlerine kavuşamadılar. Hareketimizin bugünkü durumuna bir göz atarsak, kısa bir süre içinde de siyasi örgüt meselesinin çözümlenemeyeceği besbellidir. Daha dün, Sıkı Yönetim arifesinde Türkiyeli proleter devrimcilerinin en temel meselesi siyasi parti meselesiydi. Her grup siyasi parti veya örgütlenme konusunda pratik adımlar atmaya bile girişmişti. 12 Mart darbesiyle adım adım ezilen bu çabalar, bugün artık her grubun değişik düzeylerde, değişik örgütlenmelerle mücadeleyi sürdürmeleri doğrultusuna yönelmiştir. Şartlar değiştiğine göre, elbette ki mücadele biçimimizin de değişmesi gerekirdi.

Bundan bir kaç ay önce yayınladığımız Lenin'in Nereden Başlamalı? ve Bir Yoldaşa Mektup adlı broşürüne yazdığımız önsözde şöyle demiştik: "Şu anda elbette ki, bir Siyasi Parti şeklinde örgütlenmek birçok etkenler nedeniyle erkendir ve imkansızdır. Her proleter devrimcisinin ve her devrimci grubun amacı, mutlaka siyasi partiye doğru örgütlenmek olmakla birlikte, şimdi örgütlenmenin birbirinden kopuk grupçuklar şeklinde gelişmesi kaçınılmaz bir şeydir ve illegal örgütlenme düzeyinin zayıflığı yüzünden ve polise de tek bir hedef teşkil etmemek bakımından, şu an için bu durum bile olumlu olarak kullanılabilir. Ancak bundan böyle dikkat edilmesi gereken, leninist örgütlenme ilkelere sıkı sıkıya sarılmaktır." (V.I.Lenin, Nereden Başlamalı? ve Bir Yoldaşa Mektup, Eylül 1972, s.2.) Şartlarda esaslı bir değişiklik olmadığına göre, bu konudaki görüşümüz aynen devam etmektedir, ve bir süre daha böyle gideceğe benzemektedir. İçinde bulunduğumuz dönemin bir siyasi parti şeklinde değil de, grup şeklinde bir örgütlenmeye bizi mecbur etmesini olumlu bir şey olarak düşünmek elbette ki söz konusu değildir. Biz sadece olumsuz şartları bile devrimci mücadelenin lehinde kullanabileceğimizi ve kullanmamız gerektiğini söylüyoruz. Bizi bugün bir siyasi parti şeklinde değil de, adı ne olsun, özünde bir grup şeklinde örgütlenmeye iten etkenlerden birisi, adına layık bir siyasi partiyi oluşturacak olan, ideolojik düzeyi yüksek ve yeterli siyasi tecrübesi olan bir kadronun bulunmamasıdır. (elbette ki söz konusu olan hapiste olmayan devrimcilerdir.) Böyle olunca da tam anlamıyla bir ideolojik gerçekleştirmek zor olmaktadır. Bir siyasi parti asla eylem birliği üzerinde kurulamaz ve ancak ideolojik birliği temel aldığı zaman marksist-leninist kimliğe kavuşabilir. Mao Tse Tung "İdeolojik ve siyasi çizginin doğruluğu veya yanlışlığı herşeyi tayin eder" diyor. Bu yüzden sadece eylem birliği ile kurulacak bir siyasi parti uzun ömürlü olamaz çünkü eylem birliği temeli üzerinde anlaşılan bir siyasi parti günlük gelişmelere göre uçurtmanın kuyruğu gibi yalpalayacaktır. Sağlam bir ideolojik birlik ve çizgisi olmadığından, pratik adımlar karanlıkta kaybolup gidecektir. Böyle bir örgüt olgun bir marksist-leninist çizgi yerine, ampirik ve pragmatik bir tavır temel alan deneycilikle yolunu aramak zorunda kalacaktır. Bu yüzden bir siyasi partiyi yaratmak demek aynı zamanda sağlam

bir ideolojik birliği de yaratmak demektir. İşte bugün bir siyasi partiyi kurmak görevinin düne nazaran daha zor ve çapraşık hale gelmesine yolaçan etkenlerden birisi bizce budur.

Broşürden aldığımız yukarıdaki pasajda "illegal örgütlenme düzeyinin zayıflığından" da söz edilmektedir. Evet bizim hareketimizin illegal örgütlenme düzeyinin zayıf olduğu doğrudur. Büyük çaba ve fedakarlıklarla oluşturulan değişik görüşlerdeki gizli örgütlerin büyük bir kısmını polis deşifre etmeyi başardı. Neden bu böyle oldu? Bizce birinci etken illegal örgütlenme düzeyinin gerektirdiği ilkelere yeterince uyulmaması olabilir. Hareketin büyük çoğunluğunu genç devrimcilerin oluşturduğunu ve birdenbire illegaliteye düşmek zorunda kaldığını hesaba katarsak, illegal mücadele metotları konusunda fazla bir tecrübenin olmayışı bir etken olarak zikredilebilir.

Gerek illegal örgütlenme düzeyinin zayıf kalmasına yolaçan ve gerekse bugün hareketimizin bir siyasi partiye dönüşmesini engelleyen etkenlerden bir diğeri ise, sosyalist hareketin işçi sınıfının mücadelesiyle birleşememesidir. Bilimsel sosyalist akımın sağlam bir temele oturmasında temsilcisi olduğu sınıfın, işçi sınıfının kendiliğinden mücadelesinin büyük rol oynadığı bir gerçektir. Proleteryanın temsilciliğini yapan siyasi hareket, sınıfın mücadelesinden ayrı kaldığı sürece büyük ölçüde güçsüzdür. İşçi sınıfından bağımsız olarak, işçi sınıfının ideolojik ve siyasi hareketi gelişirken, işçi sınıfının mücadelesi belirli bir süre zayıf bir düzeyde olabilir. İşte bu durumlar proleteryanın siyasi hareketinin örgütlenme düzeyini yakından ilgilendirir, Partinin oluşmasına olumsuz olarak etkide bulunduğu gibi, siyasi partiden daha alt düzeyde olan illegal örgütlenmeleri tecrit edilmiş bir durumda bırakarak, polisin bunları ezmesine olumlu olarak etki yapar. Lenin şöyle diyor: "Her ülkede işçi sınıfı hareketinin sosyalizmden ayrı olarak var olduğu, her birinin kendi yolunda gittiği bir dönem vardır; ve her ülkede bu ayrılık hem sosyalizmi ve hem de işçi sınıfı hareketini zayıflatmıştır. Bütün ülkelere sosyalizmin sadece işçi sınıfı hareketiyle kaynaşması sağlam bir temel yaratmıştır. Fakat her ülkede sosyalizmin ve işçi sınıfı hareketinin bu kaynaşması tarihsel olarak, zaman ve mekanın gerektirdiği şartlara göre değişik yollarla ge-

¹ Mao Tse Tung, Peking Review, 40, 6 October 1972, p.10.

Türkiye'de marksistlerin bir türlü bağımsız bir siyasi partiye kavuşamamalarında işte Lenin'in sözünü ettiği ayrılığın önemli payı olduğu inkar edilemeyecek olan bir gerçektir. Bizim ülkemizde bu ayrılık sosyalizmin gelişmesinin işçi sınıfı hareketinden daha hızlı olması, işçi sınıfının hareketinin sürekli bir kendiliğinden mücadeleye dönüşmekte çeşitli etkenlerin nedeniyle zorluk çekmesi şeklinde tezahür etti. Hareketimiz bu olumsuz durum yüzünden çok acı ve sıkıntı çekti ve hala da çekmektedir. 12 Mart'tan bugüne kadar çeşitli örgütlerin gövdesi karşı-devrimin işçi sınıfının mücadelesiyle birleşememiş olmasında, bir başka deyimle işçi sınıfı mücadelesinin sosyalizme birleşecek mücadele düzeyine yükselmemesinde aramak gerekir. Temsil ettiği kitleyle kaynaşmayan ve üyelerinin hemen hemen tümü polisin bildiği illegalitedeki devrimci lardan oluşan bir gizli marksist-leninist örgüt doğal olarak polis tarafından ortaya çıkarılmaktadır. Gizli örgütün varlığını sürdürmekte gizlilik ilkelerine gereken önemin verilmesi ne kadar büyük bir etkense, örgütün işçi sınıfıyla kaynaşması ve onun desteğini alması da en az o kadar büyük bir etkidir, çünkü işçi sınıfının desteği örgütün güçlenebilmesi için esastır. Lenin bu konuda şöyle diyor: "Sosyal Demokrat bir parti olabilmemiz için, esas olarak sınıfın desteğini kazanmalıyız. Gizli örgütü örtme si gereken... Parti değil, fakat devrimci sınıf, proleter ya Partiyi örtmelidir, ikincisi hem gizli hem de gizli olmayan örgütleri ihtiva edecektir."2 Lenin'in bir Komünist Partisinin örgütlenme ilkelerine ilişkin broşüründen aldığımız bu pasaja ne kadar önem verilse yeridir. Biz bu günün illegal şartlarında küçük gruplar biçimindeki örgütlenmelerin bir siyasi partiye dönüşmesi için şartların henüz hazır olmadığını söylerken çok haklıyız, çünkü Lenin'in de söylediği gibi, devrimci sınıf polise karşı örgütü örtmek için hazır olmadığı sürece, gerçek bir parti

haline gelemeyiz. Elbette ki, burada kastedilen parti, yığınların önderi olmaya hak kazanan ve işçi sınıfının desteğini alan adına layık bir örgüttür. Bizim elli yıllık komünist hareketimizin tarihi bu konuda canlı deneylerle doludur. Örneğin 1951 Türkiye Komünist Partisi tevkifatında polis örgütün tüm gövdesini çökertme olanacağını buldu. Bunun nedeni, yılların deneyinden geçmiş Şefik Hüsnü ve Reşat Fuat'ların başarısızlığında değil, devrimci sınıfın örgütü örtmek için mücadeleye düzeyinde olmamasında aranmalıdır. Elbette ki, o günün şartlarında illegal partiyi oluşturmak için işçi sınıfının mücadelesinin gelişmesini beklemek diye bir mesele söz konusu olamazdı. Bugün illegal bir örgütlenmeye girişmek için hiçbir şart ileri sürmek söz konusu olamaz, ama illegal bir siyasi partiyi yaratmak için elbette ki bazı objektif ve subjektif şartları hazırlama uğruna mücadele vermek önümüzdeki bir görevdir. Dünyanın şartlarında, genel olarak sosyalist mücadeleyle örgütlenme arasındaki çelişkiyi çözümlenecek olan bir siyasi partiyken, bugün bu çelişkiyi bir siyasi parti kurma alternatifi asla çözümlenemez. Eğer idealizme saplanmak istemiyorsak, somut şartların somut tahlilinden hareket etmeliyiz. İlegal bir örgütle illegal bir siyasi parti arasında eşitlik isareti çekmediğimize göre, bu konuda bir yanlış anlama olamaz.

Aslında kelimenin geniş anlamında parti de doğal olarak bir örgüttür, çünkü örgüt sözcüğü genellikle birdar ve diğeri de geniş olmak üzere iki anlamda kullanılır. Kelimenin dar anlamında örgüt en azından asgari derecede tutarlı bir biçim içinde birleşen kişilerin çekirdeğini ifade eder. Geniş anlamda ise örgüt, bu tür çekirdeklerin bir bütün içinde birleşmesidir. Örneğin ordu veya devlet bir yandan kelimenin dar anlamında çeşitli örgütlerin toplamıdır, diğer yandan kelimenin geniş anlamında ise tek bir sosyal örgüttür. Bunun gibi parti de kelimenin geniş anlamında bir örgüttür ve bir örgüt olmalıdır, fakat aynı zamanda Parti, birbirinden ayrı çeşitli örgütleri (kelimenin dar anlamında) ihtiva etmelidir. Bu yüzden Parti ile örgüt arasındaki farklılıkları ve ilişkileri ele alırken, örgüt sözcüğünün dar ve geniş anlamlarını da hesaba katmak gerekir. Biz, Partiye örgüt sözcüğünü açık seçik bir ayırım yapabilmek için işte böyle, kelimenin dar ve geniş anlamlarında kullanıyoruz.

1 V.I. Lenin, "The Urgent Tasks of our Movement", Selected Works, Volume 1, Progress Publishers, Moscow 1970, p.115-

116.

2 V.I. Lenin, "One Step Forward, Two Steps Back", Ibid, p.321-322

Bugün Türkiye şartlarında bize en fazla gerekli olan kelimenin dar anlamında örgütlerdir. Bunun dışındaki bir örgütlenmeyi bugün hareketimizin kucaklayamayacağı besbelli birşeydir. Bu yüzden içinde yaşadığımız dönemde bir örgüt hangi isimle ortaya çıkarsa çıksın, özünde örgüt sözcüğünün dar anlamını aşamayacaktır. Bir örgütün muhtevasını belirleyen onun adı değil, bileşiminin niteliğidir. Bu yüzden "bize gerekli olan, aşırı derecede sınırlı ve gizli birbirinden ayrı olarak işe başlayan örgüt ve gruplardır." Aşırı derecede sınırlı ve gizli işe başlayan örgütlerin sonunda genişlemesi doğal birşeydir. Çeşitli gizli örgütlerin lafta değil gerçekte yığınlarla sağlam bağlar kurması sonucunda işçi sınıfının ve köylülüğün mücadelesi hızlanacaktır ve böylece sınırlı ve gizli işe başlayan örgütler de adım adım genişleyen bir hale dönüşecektir. Aslında bu bir aşamadan bir başka aşamaya geçiştir. Yığınlarla ulaşmaya ve mücadeleyi sürdürmeye çabalayan bir örgütün biçimi ve niteliğiyle, yığınlarla kaynaşan ve işçi sınıfının mücadelesiyle birleşebilen bir örgütün biçimi ve niteliği aynı olamaz. Bizim için esas olan şu andaki örgütlenme meselesi olduğuna göre, aşırılığı da bugünün sorununa vermemiz gerekir. Biz eğer bugün, bu tür bir örgütlenmede ne kadar çok yol katedersek, Türkiye ölçüsünde hareketi temsil edebilecek bir Siyasi Partinin yaratılması için o kadar katkıda bulunmuş olacağız. Bu arada çeşitli ideolojik çizgilerin mücadelesi içinde gelişen polemikleri şüphesiz ki, büyük yararlar sağlayacaktır. Şu veya bu ideolojik çizginin mi, yoksa çeşitli örgütlerin ittifakının mı bir partiyi yaratacağı meselesine pratik çözüm yolu getirilecektir. Yeter ki, hareketi o düzeyde bir olgunluğa getirmek için hiç bir teorik ve pratik çabayı esirgemeyelim.

Türkiye'nin birçok yerinde oluşacak olan bu türden örgütler sadece polisten kendilerini korumada daha şanslı olmakla kalmayacak, fakat aynı zamanda harekete yeni katılan unsurlara eylem alanları açmakta da yardımcı olacaklardır. Hareketimizin bugün en önemli eksikliklerinden birisi de eylem alanının darlığıdır. Değişen şartlar bu konuda da birçok zorlukları getirmekte gecikmedi. Dün, 12 Mart'dan önce doğal olarak ortada böyle bir mesele yoktu. Gazete dağıtmaktan gençlik hareketine, köy çalışmalarından fabrikalara girmeye kadar çok çeşitli eylem alanları

vardı. Bugün durum farklıdır ve çoğu harekete yeni katılan devrimci nerede ve nasıl çalışılması gerektiğini bilmemektedir. Siyasi tecrübesi olmayan devrimciler genellikle le örgütsüzlük ve eylem alanının darlığı yüzünden ne yapacağını bilmez durumda şaşırıp kalmaktadırlar. Türkiye ölçüsünde irtibatı kuracak bir örgüt olmadığından bu devrimcilere günlük çalışmalarda yol gösterebilecek bir siyasi organ da elbette ki şu anda geniş bir alana yayılmakta çok büyük zorluklarla karşılaşacaktır. Bu yüzden mutlaka alanımızı genişletmek ve Anadolu'daki mahalli çabalarla bağlar kurmak zorundayız. Ne kadar zor olursa olsun, bu bağlar geniş ölçüde ideolojik ve politik destekle beslenmedikçe başarısız kalmaya mahkumuz. Bu güne kadar ki deneyler çok açık bir biçimde göstermiştir ki, düzenli bir ideolojik destek olmadan pratik faaliyetler kısırlıktan kurtulamıyor, günlük pratik çalışmaların sınırını aşamıyor ve pragmatizmin alanı içinde dönüp duruyor.

Hangi çizgide olursa olsun, birbirinden kopuk küçük çevre, grup ve örgütlerin kendi dışlarındaki ideolojik çizgileri de izlemelerine olanaklar yaratılması için çaba harcamak günlük eylemlerde her grubun dolaylı da olsa kendi çevresinin pratiğinde kalarak tecrit edilmesini önleyeceği gibi, uzun vadede sağlam bir ideolojik perspektifin de kazanılmasına önemli katkılarda bulunacaktır. Faşizme karşı demokrasi ve özgürlük uğruna verilen mücadelede bir siyasi organla veya başka yöntemlerle mümkün olduğu kadar fazla kişi, grup, çevre ve örgüt arasında kurulacak dolaylı veya doğrudan bağların pratik yararları çok büyük olacaktır.

Biz bugün ne kadar büyük iş yapma iddiasıyla ve doğru sloganlarla ortaya çıkarsak çıkalım, eğer Türkiye'nin bugünkü şartlarında bir delikte yakalanmış gibi kıpırdıyamaz duruma düşen devrimcilerin günlük somut taleplerini karşılamayı acil bir görev olarak ele almazsak, gerçek anlamda ilerleyemeyiz. Biz, nerede olursa olsun, son derece gizli ve sınırlı örgütler gerekli derken, elbette ki tecritliği savunmuyoruz. Tam aksine bu yol tecritçiliğe son vererek, birliğe gidecek olan en sağlam yoldur. Bugün istisnasız herkes, birleşmenin gereğinden toplanıp örgütlenmenin öneminden söz ediyor, ama hiç kimse bu temel görevin ne şekilde gerçekleştirileceği konusunda

tatmin edici bir öneri getiremiyor. Bunda mevcut şartların da etkisinin olduğu inkar edilemez. Ama bizce bu aşamada hareketi grup ve örgüt çıkarlarının çok üzerinde bir bütün olarak ele almanın devrimin geleceği bakımından gereği vardır. Bu yüzden biz şu anda örgütlerin polisin kucagina düşmelerini, yayıllı genişlemeleri için birbirinden kopuk örgütlenmelerin olumlu kullanılabileceğini söylüyoruz. Bizce gizli örgütlerin kendilerini polisten korumaları son derece önemlidir, çünkü her ay bir örgütün polis tarafından deşifre edilmesi durumu Türkiye'de devrimcilerin prestijini çok düşürmüştür. Bu yüzden siyasi polisin örgütü deşifre etmesini engelleyebilmek için aşırı derece de kompleks bir örgütlenmeye girmek gerekir. Böyle bir kompleks örgütlenmenin bugün uygulamada alacağı biçim en basit şekliyle, herkesin herşeyi bilmediği bir çalışma ve örgütlenme tarzıdır. Elbette ki bunun söylenmesinin yapılmasından daha kolay olduğunu herkes biliyor. Ama ne var ki, hareketimiz bu konuya gereken hassasiyetin verilmesini devrimcilerden talep ediyor. Bütün marksist-leninistler örgütlenme konusunda son derece uyanık hareket etmek zorundadırlar. Bizim hareketimizin esas kadroları ya hapislerdedir ya da öldürülmüştür. Bugün için mücadeleyi yürütecek olan devrimcilerin en büyük sıkıntısı, siyasi tecrübe sahibi olan kişilerin son derece az olmasıdır. Bu da hareketin teorik düzeyinin geliştirilmesini engelliyor. Şurası unutulmasın ki, "teorik çalışma olmadan, hareketin başarılı olarak büyümesi imkansızdır."¹

Bizim hareketimize yeni katılan unsurlar elbette ki tecrübesizliğin sıkıntısını çekerlerken, düşman kendi kadrolarını, siyasi polisi işkence derslerinden beyin yıkamaya, silah atışlarından fiziki eğitime kadar her alan da eğitiyor. Bugün artık polis eskisinden farklı olarak tecrübelidir ve devrimcilerle mücadele etmenin metodlarını öğrenmiştir. Kısacası siyasi polis eski ikelliğinden kurtulmuştur. Biz bunu son iki yıllık gelişmenin pratik deneyinde açıkça izledik. Bu konuyu daha da somutlaştırmak için bir örnek vermekle yetinelim. Bugün Sıkı Yönetim mahkemelerinden tek tek de olsa bazı devrimcilerin tahliye edildikleri bir gerçektir. Bu tahliyelerde ölçü sa

¹ V.I.Lenin, "What Is To Be Done?", Selected Works, 1, p.135.

dece delil yetersizliği olamaz. Bizce bu konuda siyasi polisin ve MIT'in bir tertip pesinde oldukları söylenebilir. MIT serbest bırakılan birkaç devrimciyi sıkı bir takip altında tutarak, kuracakları ilişkilerde onların serbest davranmalarına göz yumar, belirli örgütsel ilişkilere girmelerine izin verebilir. Böylece daha geniş bir devrimci kadro polis tarafından ele geçirilmiş olacaktır. Polisin bu taktiklerini boşa çıkarmak için bütün devrimciler dikkatli olmakla yükümlüdürler. Lenin diyor ki: "polis, besbelli ki, hemen her seferinde mahalli hareketin üniversite sıralarında 'adları duyulmuş olan' başlıca militanlarını tanıyordu ve bir baskın için kendisine en elverişli anı kollarken, kasıtlı olarak, elle tutulur bir suçüstü sağlayabilmek için, devrimci grubun yayılmasına göz yummuştur ve her seferinde tanındıkları bazı kimşelerin "tohumluk olarak" serbest gezmelerine izin vermiştir."¹ Bizim ülkemizde pratikte gözleyebileceğimiz bu durum, görüldüğü gibi Rusya'da da buna benzer bir biçimde ortaya çıkmıştır. İlegal şartlarda mücadeleyi sürdürmeye niyetli olan bir hareketin bu gibi tuzaklardan kendisini akıllıca koruması gerekir. Bu yüzden marksist-leninistlerin ve özellikle harekete yeni katılan unsurların siyasi polisle mücadele yeteneğini kazanmaları, yani siyasi tecrübe sahibi olmaları şarttır. Bu elbette ki bir anda gerçekleşebilecek birşey değildir, zaman ve mücadele isteyen bir iştir.

Bugünkü aşamada örgüt meselesinin bazı pratik sorunlarına kısa da olsa değindik. Örgütlerle ilgili genel formülasyonların ve marksist-leninist partinin başlıca özelliklerinin sıralanmasından kaçınmaya çalıştık. Hareketimizin şu sıkıntılı durumunda öncelikle meselenin pratik olarak çözümüne yaklaşabilme yolundaki çabaların, sabah akşam genel parti edebiyatı sayıklamaktan daha olumlu birşey olduğu besbellidir. İçinde yaşadığımız dönemde taktik meselelerin çözülmesi önümüzde acil olarak yerine getirilmesi gereken bir görevdir. Devrimin genel süreci içinde partinin oynayacağı stratejik rol ve genel parti anlayışı üzerinde elbette ki ayrıca durulacaktır, ama bugün için getirilecek somut örgüt önerileri en parlak genel parti

¹ V.I.Lenin, "What Is To Be Done?", Selected Works, vol.1, p.199

tahlillerinden daha fazla geçerlidir. İşte bu yüzden öncelikle meselenin acil çözümüne cevaplar aramaya çalıştık.

Son olarak partinin yaratılmasına ilişkin bir mesele ye kısa da olsa değinelim. Biz, Türkiye'nin şu andaki şartlarının bir siyasi parti şeklinde örgütlenmeye imkan vermediğini söylerken, asla devrim sürecinin uzun bir aşama sını değil, içinde yaşadığımız dönemi kastettik. Türkiye'de genel olarak bir proleterya partisinin kurulma şartları mevcuttur, ama özel olarak bu dönemde durum farklıdır. Meseleyi mutlak bir kalıp olarak değil, kıstas olarak ele aldığımızda bizim neyi kastettiğimiz daha iyi anlaşılır. Ülkemizde iç sınıf çelişkilerinin hayli gelişmiş olması, proleteryanın sınıf olarak önemli bir toplumsal gücü temsil etmesi, yurdumuzda elli yıllık bir sosyalist mücadele geleneğinin bulunması, Türkiye'nin emperyalizmin sömürü alanı içinde bir ülke olmasına rağmen, doğrudan işgal altında bulunmaması ve nihayet geniş marksist-leninist kadroların varlığı Türkiye Devriminin önündeki aşamasında Parti meselesini her bakımdan belirleyici bir etken olarak karşımıza çıkarıyor. Kaldı ki, Çin ve Vietnam gibi emperyalizmin doğrudan müdahalesine uğrayan yarı-sömürge ülkelerde bile, devrim komünist partisinin önderliği altında başlamış ve gelişmiştir. Sadece Kore'nin farklı bir gelişme yolu izlemesi, o ülkenin halkının Japon emperyalizminin işgaline başkaldırdığı bir dönemde sosyalizmle tanışmış olması yüzünden olmuştur. Demek ki, özel olarak içinde yaşadığımız dönemde adına layık bir siyasi partinin kurulmasının imkansız olduğu gerçeğini kabul etmek başka şey, genel olarak Türkiye devriminin bir siyasi parti olmadan sıçrama yapabileceğini söylemek başka şeydir. Bu iki ayrı görüşten birincisi ne kadar büyük bir gerçeği ifade ediyorsa, ikincisine katılmak da o kadar imkansızdır. Eğer bugün, yaşadığımız dönemde bir siyasi parti yaratılması için şartlar hazır değilse, bunun esas nedenlerinden birisi, genel olarak Türkiye devriminin ulaştığı düzeyin parti yaratılması için erken olduğu değil, tam tersine adına layık bir siyasi parti yaratılması görevinin yerine getirilmesinde geç kalınmasıdır. Bu gerçeği asla unutmadan hareketi adım adım bir partiye dönüştürme yolunda çaba harcamalıyız. Partinin çok ileri mücadele aşamaları içinde kurulacağı düşüncesini kabul etmeye imkan yoktur. Bu konu üzerinde ayrı bir yazıda geniş olarak durulacaktır.

MÜCADELE BİÇİMLERİ MESELESİ

Dünya sosyalist hareketinde mücadele biçimleri meselesi her zaman tartışma konusu olmuş olan temel meselelerden birisidir. Mücadelenin legal ve illegal, barışçı ve barışçı olmayan biçimleri arasındaki ilişkiler, Marx ve Engels'in yaşadığı tekel öncesi kapitalizm döneminden bugüne kadar gerçek marksistlerle sağ ve "sol" oportünistler arasında önemli bir ölçü olmuştur.* Bugüne kadar edindiğimiz deneyler, bu meselenin genel planda da olsa yeniden ele alınmasını gerektirmektedir. İçinde yaşadığımız dönemde taktik meseleler en az stratejik meseleler

* Tekel öncesi kapitalizm ve arkadan da emperyalizm döneminde uzun yıllar Avrupa'daki Sosyal-Demokrat harekete hakim olan İkinci Enternasyonal oportünizmi genellikle mücadelenin barışçı biçimlerini ve özellikle de parlamen tarzını temel hedef olarak aldı. İkinci Enternasyonalin oportünist önderleri işçi sınıfının devrimci mücadelesini parlamenter sınırlar içine hapsedtiler ve bakanlık koltuklarına oturmak için burjuva siyasetçileriyle yarışa giriştiler. Tekelci kapitalizm döneminin marksizmi olan leninizmin muzaffer olmasıyla ikinci enternasyonal oportünizmi hızla çöktü. Artık dünya proleteryası kendisini devrime götüreceği olan yeni strateji ve taktiklere kavuşmuştu. Rusya'da doğan güneş, başta Avrupa işçi sınıfı olmak üzere tüm dünya işçi sınıfı hareketinin yoluna ışık tuttu. Rus Devrimi mücadele biçimleri bakımından hiç bir ülkenin tarihinde görülmemiş derecede zengin ve evrensel deneylerle doludur. Rus Devrimi barışçı gösteri ve grevlerden illegal gazete çıkartmaya, Duma seçimlerine katılmaktan silahlı gösterilere, kitle ayaklanmasından terör hareketlerine kadar mücadelenin legal ve illegal, barışçı ve barışçı olmayan bütün biçimlerini yaşamıştır.

İkinci Enternasyonalin Avrupa proleteryasının davasına ihanetinin yağınlar önünde açığa çıkması yetmedi. Yıllarca Sosyal-Pasifizmin batağına gömülen işçi sınıfı hare-

kadar önemli hale gelmiştir.Şurası unutulmasın ki, taktik hataların sonunda stratejik hatalarla sonuçlanması kaçınılmaz birşeydir.Bizim hareketimiz içinde taktik meselelerde düşülen hataları, stratejik nitelikte olmadığı gerekçeyle meşru olarak kabul etmek veya fazla önemsememek yolunda bir eğilimin olduğu inkar edilemez.Böyle yanlış

keti oportünizme karşı tepki niteliğine bürünen bir başka sapmanın, "sol" oportünizmin içine düştü.İkinci Enternasyonalin burjuva parlamentarizmine katılmayı tek hedef olarak gören siyasetinin yerini, bu kez ilke olarak gerici parlamentolara katılmayı reddeden bir siyaset aldı.Yine İkinci Enternasyonel hainlerinin proleteryaı devri me hazırlama görevini tamamen unutmalarına "sol" oportünistler burjuvaziye hücum taktiğiyle cevap verdiler.Dünnün teslimiyetçi, pasifist, oportünist siyasetinin yerini, bugün sakter, "sol" oportünist, maceracı bir siyaset almıştı.1920 yılında Lenin, Rus Devriminin zengin deneyinin ışığı altında dünya proleteryasının iktidar mücadelesindeki strateji ve taktiklerini "Sol" Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı adlı eserinde açıkladı.Leninizmin temel klasiklerinden birisi olan bu broşür, sadece o yıllardaki Avrupa komünist hareketi için değil, fakat aynı zamanda genel olarak tüm dünya proleterya hareketinin strateji ve taktiklerini de kucaklamaktadır.Bu eserde Leninizmin ortaya koyduğu mücadele biçimleri ve çalışma tarzı genel olarak her zaman için geçerlidir.Yeter ki, marksizm-leninizmi yaratıcı bir ruhla Türkiye'nin gerçeklerine uygulayalım.Ancak leninist örgütlenme ilkelerini, leninist mücadele biçimlerini, "Rusya'nın özel şartlarının bir ürünü" ya da "Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisinin taktikleri" için geçerli olarak kabul etmek leninizmin sınırlarını pratikte daraltmak, leninizmi Rusya'ya özgü bir olgu olarak görmeye aynı şeydir.Gerek Lenin ve gerekse Stalin Rus devriminin ulusal değil, uluslararası bir olgu olduğunu özellikle belirtirler.Elbette ki Lenin'in eserleri Rus Devrimi içinde oluşmuştur, ama nasıl ki Lenin'in Almanya ve İngiltere'deki tekelleşmeyi anlatan Emperyalizm adlı eseri sadece o dönemdeki iki ülkeyi değil, genel olarak bugünkü Amerikan emperyalizminin özelliklerini de kucaklıyorsa, Ne Yapmalı? ve Bir Adım İleri İki

bir eğilimden mümkün olduğu kadar uzak durmak için hareketin bu aşamasında taktik meselelere gereken önemi vermek yolunda çaba harcamalıyız.Bu yüzden stratejik sorunların fetişize edilmesinden kaçınmak ve özellikle taktik sorunlara eğilmek zorundayız.Bu broşür adından ve muhtevasından da anlaşılacağı gibi, taktik meselelerin bu aşamada stratejik bir önem taşıdığı iddiasındadır.Bizce bu yanlış olmasa gerek.

Önce, özellikle 12 Mart darbesinin arifesinde büyük tartışmalara konu olan legal ve illegal mücadele biçimleri üzerinde kısaca duralım.Aslında legal ve illegal mücadele biçimleri konusunda doğru tavrın ne olduğu marksist klasiklerde açıkça ortaya konmuştur.Dünya devrimci hareketinin zengin hazinesi de bu konuda bir yığın deneyle doludur.Ama bütün bunlara rağmen, legal ve illegal mücadele biçimleri meselesinin belirli bir süre büyük polemiklere konu olması engellenemedi.

Öncelikle şunu belirtelim ki, sosyalist mücadelede legalite esastır.Neden bu böyledir?Çünkü legalite olmadan marksist-leninistler yığınlar içinde kök salmada büyük zorluklarla karşılaşır.Bizim yığınlarla olan bağlarımızı sağlamlaştırmada ve ülke çapında hareketi canlı tutmada legalite büyük bir silahtır.Engels legalitenin devrimciler için taşıdığı önemi geçen yüzyılın sınıf mü-

Adım Geri adlı eserler de sadece Rusya'daki örgütlenme prensiplerini değil, tekelci dönem marksizminin temel örgütlenme ve Parti ilkelerini koyduğu için uluslararası niteliktedir.Eğer biz çağdaş marksizmin büyük önderinin eserlerinin uluslararası niteliğini unutursak, geriye sadece leninizmin adından başka birşey kalmayacaktır.Bizim bugün Türkiye devriminin stratejik ve taktik konularına ilişkin görüşlerimiz Rusya modelinden değil, Rus Devriminde oluşan leninizmin ilkelerinin Türkiye'nin orijinalitesine uygulanmasından çıkmıştır.Biz dünyadaki bütün devrimlerden eleştireci bir gözle yararlanmak ve kazanılan deneyleri Türkiye'nin özel şartlarına uygulamakla yükümlüyük.Yoksa şu veya bu devrim modelini esas olarak almak kötü bir taklitçiliktir, kendi meselelerimizin çözülmesi başkalarına bırakmaktır.

★ ★

cadeleleri içinde şöyle dile getiriyor: "Biz 'ihtilalciler', 'yıkıcılar', (burjuvazi o dönemde sosyalistleri bu terimlerle niteliyordu) bizler legal metodlarda, illegal metodlardan ve yıkıcılıktan daha başarılıyız. Kendilerine Düzen partileri diyen örgütler, kendilerinin yaratıklarını legal şartlar altında yok oluyorlar. Odilon Barrot'un sözlerini ümitsizce haykırıyorlar: la légalité nous tue, legalite bizim ölümlümüzdür. Ama biz ise, bu legalite durumunda bağlarımızı sağlamlaştırdık ve ölümsüz bir canlıya benzeriz. Ve eğer biz onları memnun etmek için kendimizin sokak savaşlarına itilmesine izin verecek olursak, sonunda onlara bu felaketli legaliteye son vermekten başka yapacak birşey kalmayacaktır."

Burjuvazinin sosyalistlere karşı uyguladığı baskı ve terör rejimi zorunlu olarak hareketi illegaliteye iter. Mücadeleyi illegal şartlar içinde sürdürmek elbette ki, marksistlerin tercih ettikleri bir durum değildir. Illegalite çoğu kez devrimci harekete büyük kayıplar getirir. Dimitrov'un da dediği gibi, "Partinin yasaklanması, kitle örgütlerinin dağıtılması, legalitenin kaybedilmesi devrimci hareket için ciddi darbelerdir. Fakat bu hiç bir şekilde herşeyin kaybedildiğini göstermez."

Burjuvazi legalitenin marksistler için ne büyük bir silah olduğunu çok iyi bilir. Bu yüzden ilk fırsatta proleter devrimcilerini legal mücadele alanından atmak ve böylece etkisiz hale getirmek ister. Ama genellikle burjuva demokratik hak ve özgürlüklerden yana olan güçlerin direnişi yüzünden burjuvazi bu arzusunu kolayca gerçekleştiremez. Ancak gelişen devrimci mücadele karşısında paniğe kapılan burjuvazi varlığını koruyabilmek için marksistle-

¹ K.Marx, The Class Struggles In France 1848 to 1850, "Introduction" by F.Engels, Progress Publishers, Moscow, 1972, p.24.

Not: Engels'in yukarıdaki pasajını aldığımız önsöz, geçen yüzyılın sonlarında Alman Sosyal-Demokrat Partisinin oportünist önderlerinin tahrif ettikleri ünlü önsözdür. Önsöz Türkiye'de tahrif edilmiş haliyle yayınlanmıştı. Biz Engels'in sözlerini, ilk kez Sovyetler Birliğinde yayınlanan esas orijinal metinden aldık.

ri ezmek yolunda her türlü çabaya girişir. Burjuvazinin marksistlere karşı düzenlediği tertip ve planlara karşı devrimci hareket hazırlıklı olmalıdır. En başta da proleter devrimci hareketin çeşitli mücadele biçimlerine hazır olması gelir. Şartlar değiştiği zaman mücadele biçimlerinden birisinin yerine bir diğerini koymak gerekir. Aslında mücadele biçimlerinde ustalaşmak, çeşitli mücadele biçimlerini birleştirmekle mümkün olabilir. Eğer biz burjuvazinin tanıdığı legal ve yarı-legal olanakları kaybedilmesi imkansız olan kazançlar olarak düşünürsek ve böylece legal mücadeleyle illegal mücadeleyi birleştirmede kusur edersek, şartlar değiştiğinde istemesek de burjuvazinin kucakına düşeriz. Bu yüzden ister legal, isterse illegal olsun içinde yaşanılan dönemi mutlak ve sonsuz birşey olarak görmek yanlıştır. Marksistler legal ortamı ve legal mücadele araçlarını sonuna kadar kullanırken, mücadelenin illegal biçimlerine de hazırlıklı olmakla yükümlüdürler. Illegal mücadele şartlarında devrimcilerin mutlaka yer altında sağlam çekirdekler oluşturması gerekir. Illegal mücadele zorlu ve sabırlı bir çalışma ister. Kayıplar ve fedakarlıklar legal dönemle kıyaslanamayacak kadar fazladır. Illegal çalışmayı ve örgütlenmeyi düşmandan gizleyebilmenin en iyi yolu illegal ortamda bile çeşitli biçimlerde legal mücadele araçlarına başvurabilmektir. Çeşitli legal derneklerden mesleki örgütlere, sendikalarından siyasi partilere kadar her ana yana yayılmak gerekir. Lenin şöyle diyor: "Tercübesiz devrimciler genellikle legal mücadele araçlarının oportünizm lekesi taşıdığını sanırlar... Illegal mücadele araçlarıyla legal mücadele araçlarının her biçimini birleştiremeyen devrimciler gerçekten kötü devrimcilerdir."

Demek ki, legal ortamda legal mücadele sürdürmek, illegal ortamda da illegal mücadele sürdürmek yetmiyor. Her dönemin kabul ettirdiği temel mücadele biçimiyle yetinmeye kalkışanları Lenin "kötü devrimciler" olarak niteliyor. Demek ki, leninizmin koyduğu mücadele ilkesi legal ve illegal mücadele araçlarının akıllıca birleştirilmesi ve böylece şartlar değiştiğinde birinin yerini diğerinin kolaylıkla alabilmesi şeklindedir. Bugünkü faşist

¹ V.I.Lenin, "Left-Wing" Communism, An Infantile Disorder", Selected Works, Volume 3, p.411.

diktatörlük şartlarında illegal mücadelenin en mükemmelini sürdürsek de, eğer legal mücadele alanlarına sığrama yolunda çaba harcıyamıyorsa başarısız kalmaya mahkumuz demektir. Ayrıca bu şartlarda legal mücadeleyi illegal mücadeleyle birleştirebilmenin, yeraltındaki örgütlere sızacak ajan provokatörlerden kurtulmanın en etkin yollarından birisi olduğu da besbellidir. İlegal örgütleri de şifre etmeye çabalayan ajanlar, legal mücadele alanında yol katederse kolaylıkla etkisiz hale getirilebilir, çünkü bu tür kimselerin bazı şeyleri öğrenmeleri gereken ortam kendiliğinden ortadan kalkmış olacaktır.

Şimdi ikinci meseleye, yığınları uyandırma ve örgütlendirmede başvurulacak mücadele biçimleri meselesine gelelim. Marksizm-leninizm genel ilke olarak bütün mücadele biçimlerini kabul eder. Legal ve illegal, parlamenter ve parlamento dışı, barışçı ve silahlı gösteriler, ayaklanma ve gerilla savaşı marksizmin reddetmediği mücadele biçimleridir. Ancak esas mesele, mücadele biçimlerinden birisini kabul edip etmemekten çok, başvuru olan mücadele biçimlerini bir tek amaca tabi etmek, bu amacın bir parçası haline getirmektir. Bu da, başvuru olan mücadele biçimlerinin her birinin yığınların mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olarak tezahür etmek zorunda olduğudur. Uluslararası proleterya hareketinin içindeki oportünist akımlar, proleteryanın burjuva devlet cihazını şiddet kullanarak paramparça edeceği yolundaki marksist-leninist ilkeyi açıkça inkar etme yerine, sosyalistlerin genel olarak teröre karşı oldukları şeklinde bir demagojiyle hasıraltı etmeye çalışırlar. Ülkemizde de yıllardır oportünizmin çeşitli türleri bu görüşleri kendilerine bayrak etmişlerdir. Hayır, oportünistlerin söylediklerinin tam aksine marksizm-leninizm genel olarak terörü asla reddetmez. Ancak leninizmin ihtilalci özünü sosyal pasifizmin uyku ilacını sırtıngalayanlar böyle tahrifatlara başvururlar. Lenin şöyle diyor: "İlke olarak biz, terörü asla reddetmedik ve reddedemeyiz. Terör, savaşın belirli bir zamanında, askerlerin belirli bir durumunda, kesin şartların varlığında yararlı ve hatta esas mücadele olabilecek olan askeri eylem biçimlerinden birisidir. Ancak şu an için, önemli olan nokta şudur: terör, hiçbir şekilde savaş alanındaki ordu için bir eylem olarak, mücadelenin bütün sistemine sıkı sıkıya bağlı ve onunla bütünleşen bir eylem

olarak değil, fakat hiçbir orduyla ilişkisi olmayan arada bir yapılacak hücumlardaki bağımsız bir biçim olarak öneriliyor." ¹ Görüldüğü gibi leninizmin terör mesele sindeki tavrı olumsuz değil, şartlı ve esnek. Burada Lenin'in meseleyi koyuş tarzı aslında gayet açıktır. Pasajdan da anlaşılacağı gibi, terör meselesi biri olumlu, diğeri de olumsuz olmak üzere iki yanıyla konuluyor. Birincisi, gerekli şartların varlığında, terör genel mücadelenin bir parçası olarak askeri eylem biçimlerinden birisi olabilir. Bu meselenin olumlu olarak konuluşudur. İkincisi terörün bağımsız bir eylem biçimi olarak zaman zaman kullanılması meselesidir ve muhaliflerinin bu önerisini Lenin olumsuz olarak karşılıyor. Neden? Çünkü terör bağımsız olarak kullanıldığında, yani yığınların mücadelesine sıkı sıkıya bağlı olmadığında bireysel bir nitelik almaktadır. Bu yüzden de bir sınıf hareketi olan bilimsel sosyalizm, bireysel niteliğe büründüğü zaman terörü olumlu karşılamaz. Demek ki, meseleyi sadece terörizm sözcüğünün çerçevesi içinde ele almak yanlıştır. Terörizmin kelime olarak anlamını eşelediğimizde ünlü Larousse şu tanımları veriyor: "Terörizm, devrimci gruplar tarafından girişilen şiddet hareketlerinin tümü." ² Bu tanım yeterli olmasa da, terörizmin şiddet hareketlerini kucakladığı besbelli bir şeydir. Marksizm-leninizmin şiddete karşı olması bir yana, sömürücü sınıfları devirmek için şiddete başvurulmasını şart koşar. Ama nasıl bir şiddet? Yığınların devrimci şiddeti. İşte bunun için marksizm genel olarak terörizmi asla reddetmez, sadece terörün bireysel ve kitlesel niteliği ne dikkati çeker. Nitekim Vietnam İşçi Partisi devrimci şiddet meselesini genel marksist-leninist ilkeye uygun olarak şöyle koyuyor: "Parti... ayaklanmaya girişmek ve iktidarı almak için yığınların devrimci şiddetini kullanmalıdır.... Partimizin önderliği altında işçi sınıfı ve köylülük halkın diğer kesimleriyle de birleşerek, emperyalist ve feodal yöneticileri devirerek, devrimci bir halk rejimi kurabilir. Bu amaca ulaşma metodu yığınların devrimci şiddetini kullanmaktır." ³

¹ V.I. Lenin, "Where To Begin", Progress Publishers, Moscow, 1966, p.7.

² Larousse Classique, p.1182.

³ An Outline History Of The Vietnam Workers' Party, Hanoi, 1970, p.p.16,20,21.

Terör hareketlerine bireylerin girişmesi bireysel, yığınların girişmesi ise kitleseldir şeklinde bir bakış açısı güllüktür. Terörün veya devrimci şiddetin bireysel mi yoksa kitlesel mi olduğunu gösteren, harekete katılanların sayısı değil, bir ülkede yığınların devrimci hareketinin ulaştığı düzeydir. Proleteryanın ve diğer emekçi yığınlarının devrimci mücadelesinin yükseldiği dönemde küçük gruplar veya kişiler tarafından girilen terör hareketleri elbette ki yığınların mücadelesinin bir parçasıdır ve az sayıda kişiler tarafından yapılmış olmasına rağmen, bireysel değil, kitlesel hareketlerdir, yığınların devrimci şiddetidir. İşte marksist-leninist kitle çizgisi budur. Örneğin Bulgar Partizan Savaşı sırasında devrimciler birçok polis şeflerini, mahalli faşist yöneticileri cezalandırmışlardır. Ama bu hareketlere girişirken 30.000'i aşkın silahlı partizan dağlarda üslenmiş ti ve Bulgaristan Komünist Partisi ülkede emekçi yığınlarının büyük çoğunluğunu mücadeleye sokabilecek bir güç teydi. Bu yüzden bireylerin halka zulmeden gericiilere verdikleri cezalar yığınların devrimci şiddetinden başka birşey değildi. Ve partizanların esas mücadelesinin sadece bir parçasıydı, genel harekete tabiydi ve "bağımsız olarak zaman zaman uygulanan bir mücadele biçimi" değil di.

Terörün bireysel veya kitlesel nitelik almasında proleteryanın ve diğer emekçi yığınlarının mücadele düzeyinin belirleyici olduğunu söyledik. Evet bu doğrudur. Eğer bir ülkede devrim hareketi yükseliş değil düşüş dönemindeyse veya devrimci mücadelenin gelişme düzeyi zayıfsa, terör zorunlu olarak temel ve bağımsız bir mücadele biçimi olacaktır, çünkü terörün tabii olduğu düzenli bir genel siyasi ve askeri hareket yoktur. Böyle düzenli bir askeri hareket ancak devrimin geliştiği şartlarda söz konusu olabilir. İşte bunun için Lenin, "terör hiç bir zaman düzenli bir askeri eylem olamaz, terörün yapabileceği en iyi şey sadece kesin saldırıda kullanılan metodlardan birisi olarak yardım etmektir."¹ diyor. Lenin terörü bir ülkede devrim hareketinin güç toplama aşamasında değil, "kesin saldırıda" yardım edebilecek mücadele araçlarını

¹V.I.Lenin, Ibid, p.7.

dan birisi olarak düşünüyör, çünkü devrim hareketinin hazırlık aşamalarında yığınların devrimci mücadelesi yeterince gelişmemiştir ve terör kaçınılmaz olarak bireysel nitelikte kalacaktır. Bireysel terör hareketlerini ise bilimsel sosyalizmin bir mücadele biçimi olarak önermediğini açıkça söyleyebiliriz. "Bireysel terörün, öldürme hareketlerinin kabul edilmesi, biz Marksistlerin kesinlikle reddettiğimiz birşeydir."¹ Yine uluslararası proleteryanın ve faşizme karşı mücadelenin büyük önderlerinden birisi olan Georgi Dimitrov'un bireysel terör karşısındaki sözlerini dinleyelim: "Ben bireysel terör ve kundaklama metodlarının inançlı bir muhalifiyim. Ve hiçbir duygusal veya insani düşünceyle hareket ettiğim için değil, Leninist teorimize ve benim ve her gerçek komünist için en yüce kanun olan Komünist Enternasyonalin kararlarına ve disipline uyduğum için, proleterya devriminin ve komünizmin çıkarları açısından bireysel teröre karşıyım.... Bizler, zafere ancak emekçi halkın örgütlü mücadelesiyle ulaşılacağına inananlar olarak, güçlerimizi tecrit edilmiş terörist eylemlerle zayıf etmeyeceğiz."² Proleterya hareketinin teorisi ve pratiğinin bireysel terör hareketlerini kabul etmeyişinin nedeni Dimitrov'un da söylediği gibi, meseleye asla insani veya duygusal açılardan yaklaşıldığı için değil, devrime ciddi zararlar vermesinden ötürüdür. Bu zararlar, genel olarak devrim hareketini geriletmekten, tek tek devrimcilerin feda edilmesine kadar çeşitli biçimlerde olabilir. Bireysel terör hareketleri kişilerin subjektif niyetleri çerçevesinde kaldığı için, yığınların özlem ve girişimlerine doğal olarak ters düşecektir. Başta da söylediğimiz gibi, devrimci mücadelenin zayıf olduğu şartlarda başvurulacak terör hareketleri zorunlu olarak bireysel terör biçiminde kalacaktır. Bu konuya Lenin'in sözleriyle devam edelim: "Merkezi bir gövde olmadan ve mahalli devrimci örgütlerin bu zayıflığıyla, gerçekte terörün olacağı da budur (yani kendi başına kalan bağımsız bir mücadele biçimi). Biz, bu yüzden bugünkü şartlarda bu tür mücadele araçlarının zamansız ve faydasız olduğunu üzerine basarak ilan ediyoruz, çünkü bu tür

¹V.I.Lenin, "Left-Wing Communism, An Infantile Disorder", Selected Works, vol.3, p.359.

²Georgi Dimitrov, Selected Works, vol.1, p.326, 169.

mücadele araçları en aktif savaşçıları gerçek görevlerin den, hareketin bir tüm olarak çıkarları açısından en önemli olan görevden koparıp ayırıyor ve güçleri dağıtıyor; hükümetin güçlerini değil, devrim güçlerini....En enerjik devrimcilerin, tek başına belirli bir güven yerleştirilmesi mümkün teröre ve savaş müfrezelerine baş vurarak zayıf düşmeleri tehlikesi yok mudur?...Yığıtçe indirilen bireysel darbelerin önemini inkar etmek bizden uzak olsun, ancak bugün olduğu gibi, birçok kişinin terörle zevkten mest olmasına karşı, terörü temel ve başlıca mücadele aracı haline getirmeye karşı kararlı bir uyarı sesi yükseltmek bizim görevimizdir."¹ Demek ki, bireysel terörün ve indirilen darbelerin verdiği ilk zarar tek tek devrimcilerin feda edilmesi, bunların düşman tarafından ezilmesi ve bir bütün olarak da devrimin güçlerinin dağılmasıdır. Arada önemli bir zaman ve mekan farkı olmasına rağmen, bugünün Türkiyesinde bile bizlere ışık tutan sözlerdir bunlar.

Bireysel terör hareketinin verdiği bir diğer zarar da yığınların uyanışını ve mücadelesini hızlandırma iddiasında olmasına rağmen, bunu geciktirmesidir. Terör hareketlerine başvuran devrimciler her zaman ve her yerde sonunda halkın kendilerini izleyeceğini sanmışlardır. Ama ne varki, sonuç sanıldığı gibi çıkmıyor. Lenin'in de ısrarlı olarak belirttiği gibi, "kesin saldırı"dan önce başvuru terör hareketleri bireysel nitelikte olduğu, ister istemez uygulamada bağımsız bir mücadele biçimi haline aldığı ve teröre başvuranlar giriştikleri hareketleri halk yığınları arasındaki çalışmayla birlikte sürdürdükleri iddialarında bulunsalar bile, özünde bu hareketler halkı pasifize etmekle sonuçlanmaktadır. Halk yığınlarının bilinç ve mücadelesinin geri olduğu bir dönemde başvuru terör hareketlerini halk sadece merakla izleyecek, bu hareketlere alıştıktan sonra devamlı olarak aynı tür hareketleri bekleyecek, arkası kesildimi devrime ve devrimcilere olan anlık ilgisi kaybolacaktır. Bir avuç inançlı kişiyle hükümetin eşit şartlar altında olmayan düellosunu dışarıdan seyredecek ve hiçbir zaman bu düelloya katılmayı düşünmeyecektir. Lenin, Devrimci Maceracılık adlı ünlü ya-

zısında bireysel terörizmin savunucularının, "terörizmi yığınlar arasındaki çalışmayla birlikte kabul ettiklerini" açıklayarak onların şu sözlerini nakleder: "biz teröristlerin hatalarını tekrarlamıyoruz ve yığınlar arasındaki çalışmadan dikkatimizi ayırmıyoruz."¹ Ama Lenin bireysel terörcülerin yığınlar arasındaki çalışma konusundaki görüşlerinin ciddiye alınamayacağını da şöyle açıklar: "Sipyagin'in Balmashov tarafından öldürülmesi (Çar'ın bakanlarından birisini terörcülerin katletmesini kast ediyor) gibi hareketlerden yanadırlar. Herkes de açıkça görüyor ve biliyor ki, bu hareketin yığınlarla hiçbir ilişkisi yoktur ve ayrıca bu yola başvurulduğu sürece de olamaz -ki bu terörist davranışa girişen kişiler yığınları ne hesaba katmışlardır ve ne de onlardan belirli bir eylem ve destek ummuşlardır."² Terörcüler ise bu tür endişeleri gidermek için şöyle savunuyorlar kendilerini: "biz, terörizmi yığınlar içindeki çalışmanın yerine değil, fakat esas olarak yığınlar içindeki çalışma için ve onunla birlikte savunuyoruz.... Son iki üç yıldır ortaya çıkan cesur hava ve ortam kişilerden çok halkın heyecanını yükseltmeye yaramıştır.... Her seferinde bir kahraman tek başına tek bir savaşa katılıyor ve bu da bizim içimizdeki mücadele ve cesaret ruhunu kabartıyor."³ Görüldüğü gibi terör böyle bir durumda mukadder akıbetine uğramış ve uygulamada umutsuz bireysel çıkışlar düzeyinde kalmıştır. Terörcülerin tahlilinden bu gerçek kolaylıkla anlaşılabilir. Lenin'in bu görüşlere verdiği son ve kesin cevap da şudur: "...yığınlar arasındaki çalışmaları geriye atmadıkları veya terörizmi savunarak bu çalışmayı dağıtmadıkları konusunda iyi niyetli laflarla ne kadar sayfalar doldurdıkları önemli değildir.... Devrimni tek "umud"u halkta yatıyor.... Sadece kitle hareketinin yeni biçimleri ve yığınların yeni kesimlerinin uyanışıyla bağımsız olarak mücadeleye atılması hepimizdeki mücadele ve cesaret ruhunu gerçekten kabartabilir. Tek tek savaşlar, Balmashovların sürdürdüğü tek tek savaşlar olarak kaldığı

¹ V.I. Lenin, "Revolutionary Adventurism", Collected Works, vol. 6. p. 189.
² V.I. Lenin, Ibid, p. 189.

¹ V.I. Lenin, "Where To Begin?", p. 7.

sürece, basit bir biçimde yaratılan ve anlık etkisi olan kısa ömürlü heyecan getirir ve bu arada dolaylı olarak da yeni bir eylemin ilgisiz ve pasif bir biçimde beklenmesine yolaçar."¹

Marksizm-leninizmin bireysel terör hareketleri karşısındaki genel tavrını somutlaştıran yukarıdaki pasajlar konuyu sanırız yeterince açıklığa kavuşturmuştur. Gerçekten aralarında önemli bir zaman ve mekan farkı olan tek tek olayları ele alıp birbirleriyle mukayese etmek yerine, somut olayların tahlilinden genel sonuçların doğruluğunu gösteren bir kriter olarak yararlanmak ve ancak bu açıdan bir paralellik kurmak bilimsel bir tavır olur. Yoksa falan tarihte şu ülkenin devriminde şöyle bir olay olmuş, filan tarihte bir başka ülkede buna benzer bir olayı gözlediğimizde birincisi için varılan sonucu zaman ve mekan bakımından apayrı nitelikteki ikincisine de uygulamaya çalışmak idealizmin ta göbeğine düşmek olur. Bu yüzden bizim yukarıdaki açıklamalarımızı tek tek olaylar arasında paralellik kurarak değil, varılan bir genel sonucun doğruluğunu somutlaştıran örnekler olarak değerlendirmek gerekir. Bu genel sonucu en son olarak Çin Halk Cumhuriyetinin Birleşmiş Milletlerdeki Dış İşleri Bakanlığı Temsilcisi Chiao Kuan-hua 3 Ekim 1972 tarihindeki genel toplantıda öz olarak ortaya koymuştur: "Çin hükümeti siyasi mücadele yürütme aracı olarak kişilerin öldürülmesine her zaman karşı çıkmıştır, ve aynı zamanda yığınlardan ayrı olarak bireylerin veya bir avuç kişinin terörist eylemlerine de karşıdır."² Çin Halk Cumhuriyetinin bu görüşü doğrudur. Aynı konudaki genel marksist-leninist ilkenin bir tekrarıdır.

Bu konuyu geçmeden önce bir başka önemli mesele üzerinde kısaca duralım. Oportünistler her zaman marksizm-leninizmin genel olarak terör ve devrimci şiddetle bireysel terörü ayrı düzeylerde ele aldığını kasıtlı olarak hasıraltı ederek, bir bütün olarak terörü ele alırlar.

¹ V.I.Lenin, Ibid, p.190-191.

² Monthly Review, November, 1972, From "New York Times" October 4, 1972.

ve sosyalizm adına teröre hücum ederler. Bu siyaset özünde, barışçı mücadele metodlarının bir adım dışına çıkmayı anarşizmle, terörizmle suçlamayı alışkanlık haline getiren pasifist bir siyasettir. Sağ oportünizm devrim konusunda çeşitli görüşler ileri sürer. Bu görüşlerden ilki ki saca şöyledir: devrimin gerçekleşmesi için her türlü legal ve barışçı mücadele araçları sonuna kadar kullanılmalıdır, barışçı yollardan devrimi gerçekleştirmenin olanağı kalmadığında, son çare olan zora başvurularak iktidar alınmalıdır. Bu görüş artık ipliği pazara çıkmış olan müseccel oportünizmin çizgisidir. Bir diğer görüş ise oportünist niteliğini bir yılın gibi kıvrılarak gizlemeye çalışan ve bu yüzden de pasifist özünü keskin sloganlarla örtmeyi başarabilen çizgidir. Bu görüşe göre, halk yığınları burjuva devletini paramparça edecektir. Çok güzel ve doğru bir görüş. Ama bu nasıl olacaktır? Dergi, gazete, a fişleme, bildiri, konferanslar yoluyla emekçi halk ihtilale razı edilecek ve o gün geldiğinde de halk silahı eline alacaktır. Eğer halka devrim yaptırma siyasetimiz bu olursa, o gün asla gelmeyecektir oportünist baylar. Bu görüş siyasi mücadeleyi, kendi pasifizmini gizleme maskesi olarak kullanan, siyasi mücadeleyi dedikodu ve tevezzel etme düzeyine indirgeyen bir görüştür. Eğer emekçi yığınları, devrime hazırlık ve siyasi mücadele döneminde düşmanı ezecek araçları yani silahları kullanmayı öğrenmez ve provalardan geçmezse kesin zaferi bir anda nasıl kazaabilir? Lenin diyor ki: "Silahları kullanmayı öğrenmek ve elde etmek için mücadeleye girişmeyen ezilen sınıfa sadece köleler gibi davranılır."¹ Bu yüzden marksist-leninistler bu konudaki hazırlıkları devrim gününe erteleyemezler. Bireysel teröristlere karşı olmak başka şeydir, emekçi yığınlarının devrime hazırlama görevinin bugünkü pratik ihtiyaçlarını yerine getirmemek başka şey. Bireysel teröre karşı olma adına, silaha ilişkin ne görülürse vebadan korkar gibi korkmanın adını leninizm çağımızın başında koymuştur: "Sosyal-Pasifizim."

Dünya devrimci hareketinin tarihi incelendiğinde açıkça görülmektedir ki, hazırlık dönemlerinde emekçiler düşmanın saldırılarında kendilerini korumak için çoğu

¹ V.I.Lenin, "The Military Programme Of The Proletarian Revolution", Selected Works, vol.1, p.772.

kez silah ve bomba kullanmışlardır.1905 Devriminin ünlü kanlı Pazarında Petrogradlı işçiler tamamen silahsızdı. O gün 2000'in üzerinde işçi öldü ve yaralandı.İşçiler bun dan gereken dersi aldılar ve daha sonraki grevlerin çoğun da silah kullanarak kendilerini çarın askerlerine karşı savundular.Bunun adı ne bireysel terörizmdir ve ne de si lahlılı mücadeledir.Toprak işgallerinde, işçi grevlerinde, sokak gösterilerinde silah kullanılması asla mücadelenin silahlı mücadele niteliğine büründüğü anlamına gelmez ve ülkemizde de fazla uzak olmayan bu gelecek için girişilen her türlü hazırlık ve çabayı olumulu karşılamak gerekir. Bizde her türden oportünizmin siyasi mücadeleyi kendi si yasetleri doğrultusunda ters olarak yorumlamalarından do layı terimler karmakarışık hale gelmiştir.

Eğer bir ülkede adına layık bir silahlı mücadele yürütme olanakları yoksa, temel mücadele biçimi olarak silahlı mücadeleyi ilan etmek yanlış olduğu gibi, pratik te de geçerli olmayacaktır.Bir mücadele biçiminin temel hale gelmesi bizim isteğimizle değil, o mücadele biçiminin uygulanması için elverişli şartların oluşmasıyla gerçek leşebilir.Bu şartları yaratmak için girişilen çabalara silahlı mücadele denemez.Temel olan mücadele biçimi, is ter beğenelim, ister beğenmeyelim, temel mücadele olarak sürdürmek zorunda kaldığımız mücadeledir."Kesin saldırı" dan önceki silahlı eylemlere bakarak, silahlı mücadeleyi temel olarak görmek pratikte neyi değiştirir ki? Siyasi mücadeleden silahlı mücadeleyi geçiş konusuna:Giap şöyle açıklıyor:"Siyasimücadeleden silahlı mücadeleye geçiş uzun bir hazırlık dönemini gerektiren büyük bir değişiklik tir.Eğer ayaklanmaya bir sanattır deniyorsa, bu sanatın temel muhtevası her aşamadaki siyasi duruma uygun mücade le biçimlerinin nasıl bilineceği, her dönemde siyasi mü cadele biçimleriyle silahlı mücadele arasındaki doğru i lişkinin nasıl konulacağıdır.Başlangıçta siyasi mücadele temel görevdi, silahlı mücadele ikincildi.Yavaş yavaş si yasi mücadele ve silahlı mücadele eşit derecede önem kazan dı.Daha sonra silahlı mücadelenin tayin edici rol oynadığı bir aşamaya girdik...İlk yıllarda yığınların siyasi hare keti yeteri kadar güçlü değildi ve düşmanın güçleri hala dayanıklıydı, yığınlar arasındaki siyasi hareketler silah lı ayaklanmayı hazırlamak için temel görev olarak kabul edilmişti.Yığınlara propaganda yapmak ve onları örgütlen-

dirnek ülkenin her yanında, özellikle belirleyici önemde ki yerlerde sürdürüldü...Teorübe şunu ispat etmiştir ki, silahlı ayaklanma hazırlığının ilk döneminde, eğer yukarı da sözü edilen ilkeler tamamen anlaşılmasa, devrimci ha reket genellikle geçici zorluklar ve kayıplarla karşıla şır ve bu da silahlı ayaklanmanın hazırlanmasını etkiler."¹ Kırk yıldır emperyalizme karşı savaşan bir ulusun önderle rinden birisi böyle diyor.Demek ki, siyasi mücadeleden silahlı mücadeleye²son derece önemli bir değişikliktir ve bu konu da düşülecek bir hata büyük kayıplar getirir. Giap'ın sözünü ettiği değişiklik, silahlı mücadelenin ya vaş yavaş temel hale dönüşmesini kapsayan bir değişiklik tir, yoksa başlangıçta silaha asla başvurmayıp, siyasi mücadele aşaması tamamlandığında bu görevi hatırlamak gi bi saçma bir düşünce söz konusu olamaz.Söz konusu olan, silahlı mücadelenin temel mücadele biçimi haline gelmesi dir ki, bu da halk yığınlarının bilinç ve örgütlenme dü zeyi yükseltilmeden gerçekleşemez.Her kim ki, yığınların bilinç ve örgütlenme düzeyinin düşük olduğu aşamalarda silahlı mücadeleyi temel mücadele biçimi olarak öneriyor, o yanılığaların en derinine düşmüş demektir."Yığınlar ara sında devrimci bir eğilim olmadan ve bu eğilimin geli şmesini kolaylaştıran şartlar olmadan devrimci taktikler asla eyleme dönüştürülemez."² Yığınları devrime hazırlama döneminde siyasi mücadele temeldir, ama elbette ki, ge rektiğinde silahlı mücadelede dahil olmak üzere diğ er mü cadele biçimlerine de başvurulacaktır.Yığınların bilinç ve örgütlenme düzeyinin yükselmesiyle, silahlı mücade lenin rolü de önemli de gittikçe artacaktır ve öyle bir dön em gelecektir ki, silahlı mücadele temel mücadele biçi mini alacaktır ve belirleyici olacaktır.Stalin bu hazırlık dönemine ilişkin olarak şunları söylüyor: "Yığınları partinin siyasetinin doğruluğuna inandırmak için canla başla çalışılması gereken uzun ya da kısa bir dönem var-

¹Vo Nguyen Giap, "The General Insurrection Of August 1945", Guerilla Warfare and Marxism, International Publishers, New York, pp.205, 206, 207, 208.

²V.I.Lenin, "Left-Wing Communism, An Infantile Disorder", Selected Works, Vol.3, p.384.

dır.Bu süre atlanamaz.Bu sürenin atlanabileceğini düşünmek aptallıktır.Ancak, yığınlar arasında yürütülecek sabırlı politik açıklama, anlatma çalışmasıyla aşılabılır ve gide rilebilir."¹ Aynı konuda Lenin, Üçüncü Enternasyonal kong resinden önce Clara Zetkin'e şu öğütte bulunur: "Biz Bol-şevikler kendi kendimize 'herşey hazır ileri'demedene önce yığınlar arasında çok sıkı çalışmak zorundayız.Bu yüzden yığınlara gidiniz! İktidarı ele geçirmenin önşartı yığın- ları kazanmaktır."² "Doğruluğumuzla yığınları kazandıktan sonra kelimenin dar anlamında saldırı taktiğini kullanaca- ğız."³

Marksizm-leninizm siyasi mücadeleyle silahlı müca- dele arasındaki ilişkiyi, devrimin hazırlık döneminden devrim durumuna geçişi böyle koyuyor.Silahlı mücadelenin temel mücadele biçimi durumuna yükselmesi ancak ve ancak devrim durumunda gerçekleşebilir, onun için biz silahlı mücadelenin temel biçimiyle, devrim durumunu, halk ayaklan masını, "kesin saldırı"yı eş anlamda olmasa bile, arala- rında çok ince çizgiler olan kavramlar olarak ele aldık. Giap'ın meseleyi koyuş tarzı da aynen bu şekildedir.Giap'ın yukarıdaki ünlü pasajı Leninist devrim teorisinin yarı- sömürge ve yarı-feodal bir ülkeye uygulanışının mükemmel bir örneğini teşkil etmektedir.Ekim Devriminde işçilerin büyük sanayi merkezlerinde ayaklanarak merkezi iktidarı ele geçirmeleri biçimindeki taktiklerin yerini, bu kez ya- rı-sömürge Vietnam'da halk ayaklanması almıştır.Leninist devrim teorisini özünde hiçbir değişikliğe uğramadan, de ği- şen şartlara başarıyla uygulanmıştır.

Şimdi üçüncü meseleye, yığınlar arasındaki çalışma- nın yeri ve muhtevasına gelelim.Bizim mücadeleyi esas ola rak hangi alanda sürdürmemiz gerekir? Hiç şüphesiz ki, yığınlar arasında.Bunun böyle olmasının hareketimizin ge- çici olarak yenilgiye uğramasıyla uzaktan ve yakından hiç bir ilişkisi yoktur.Dün, 12 Mart'tan önce de bu böyleydi,

¹ J.Stalin, "The Social Democratic Deviation in Our Party", Collected Works, Volume 8, Foreign Languages Publishing House, Moscow, 1954, p.297.

² On Lenin, Reminiscences Of Foreign Contemporaries, Moscow, 1966, p.37.

³ V.I.Lenin, Collected Works, Vol.42, p.326.

bugün de böyledir ve yarın da yığınlardaki uyanışın somut sonuçları açıkça gözleendiğinde yine böyle olacaktır.Da ğı- nık durumdaki proleter devrimcilerinin örgütlü hale gelme- leri, toplumdaki ilerici ve demokratik güçlerle ittifak- lar kurulması, mücadelenin ve teorik çalışmanın kapsamının genişlemesi ve daha başka gerekli hazırlıkların başarısı veya başarısızlığının nedenleri burada yatmaktadır.Theorik olarak bu konuda hiç kimseden bir itiraz sesi gelmemektedir, ama pratikte bunun böyle olmadığı besbelli birşeydir.

Bizim yığınları bilinçlendirme ve örgütlendirme mü- cadelesini sürdürmek için hiçbir önşartımız olamaz.Bu ça- lışma özünde devrimin önşartıdır.Devrimci hareketin zayıf olması veya bu alandaki çalışmaların kısa vadede elle tu- tular bir netice vermeyecek gibi görünmesi asla gerekçe olarak ileri sürülemez.İster zayıf, isterse güçlü olalım, esas görevimiz budur.Eğer bu görevi yerine getirmede kusur ederseniz, veya bu görevi kendi dışımızda yerine getirmesi gerekenler olduğunu düşünerek pratikte ihmalcilik yaparsak, sonunda telafisi mümkün olmayan hatalara düşeriz."Partimi zin bütün örgüt ve gruplarının günlük, düzenli ve sürekli çalışması yığınlarla olan bağları güçlendirmeye ve geniş- letmeye yönelmiştir.Bu çalışma her zaman gereklidir ve dev- rim anında bile, bu çalışmanın tamamlandığı düşünülemez."¹ Proleter devrimci mücadelenin uyguladığı taktiklerin mi- henk taşı bu çalışmanın kapsamı ve muhtevasıdır.Eğer bi- zim uyguladığımız taktikler yığınlar tarafından benimse- niyorsa, bu taktikler doğru taktiklerdir.Eğer yığınlara bizim taktiklerimiz yabancı geliyorsa ve yığınlar bunları benimsemiyorsa, bu taktikler şüphesiz ki yanlıştır.Elbet- te ki, yığınların tavrını, yığınların dışında, yığınlar- dan bağımsız olarak uygulanan taktiklerin sonucunda orta- ya çıkan tepkiden anlamak söz konusu olamaz.Yığınlar ara- sına girerek, her sınıftan emekçinin siyasi meseleler hakkında ne düşündüğünü, özlendilerinin ne olduğunu, ne tür bir çalışmanın onların içindeki heyecan ve öfkeyi devrim- ci çizgiye kanalize edebileceğini anlamalıyız.Elimizde ge- niş işçi sendikaları yoktur, güçlü bir siyasi parti yoktur, kitle örgütlerimiz yoktur diyerek, bu göreve dudak bükme

¹ V.I.Lenin, "Two Tactics Of Social Democracy in Democra- tic Revolution", Selected Works, volume 1, p.6.

olamaz.Beş kişi, on kişi, elli kişi olsun önemli değil, yeter ki enerjimizin büyük bir kısmını bu alana harcayalım, mücadelemizi yığınlar doğru kanalizasyon edelim, o zaman hem hareketimizin gerçek bir siyasi nitelik kazandığını ve hem de hızla olgunlaştığını göreceğiz.Yığınların sesine kulak verdiğimiz ölçüde, mücadelemiz doğru taktikler de kazanacaktır.Yığınların sesine kulak vermek, onların özlemlerini anlayabilmek, mahalli özellikleri ve siyasi eğilimlerini bildiğimiz bir bölgedeki birkaç köylüyle boş zaman sohbetleri yapmak anlamına gelemez.Bizim için, gerici siyasi partilere oy veren emekçi kitle de önemlidir, siyasetle doğrudan ilgilenmeyen geniş yığınlar da."Sadece yığınların düzeyine değil, sınıfın en geri kesiminin düzeyine inmelisiniz."Yalnız işçilerle, köylülerle değil, halkın her sınıf ve tabakasıyla bağlar kurabilmeliyiz.

Bugün bizim hareketimizin çözümlemek zorunda olduğu bütün meseleler, bu çalışmayla yakından ilgilidir.İllegal şartlarda devrimcilerin kendilerini koruyabilmeleri, üslenen sağlam dayanaklar kazanabilmeleri, eylem alanının genişletilmesi ve gerçek anlamda örgütlenebilmek, kitleler arasında sağlam ve sabırlı bir çalışma sürdürülmeden nasıl gerçekleşebilir? Türkiye'de şartlar değişmiştir. Arkadaş ve akraba çevrelerinin destek ve yardımlarıyla düşmandan gizlenme, ilişkiler kurma veya devrimci eyleme girişirken bunu bir güvence olarak kullanma yöntemleri gerilerde kaldı.Bize artık başka dayanaklar gerekli.Sınırları ve neticesi kısa vadede ne kadar dar olursa olsun, mutlaka kitlelere sarılmak zorundayız.Ve kitlelerdeki tohum halindeki heyecan ve bilinci arttırmak için elimiz de eskiye nazaran daha bol malzeme var.Faşizmin emekçi halka uyguladığı zalim yönetimin her somut örneğinin yanı sıra, parlamento rezaletlerinden hapisanelerdeki alçakça işkencelere kadar, Kızıldere katliamından idam edilen devrimciler kadar emekçi yığınlarını ajite edecek sağlam propaganda silahlarımız vardır.Türkiye halkının bilinç düzeyi geri olmasına rağmen, son yıllarda geniş yığınların siyasetle ilgilenmeye başladıkları bir gerçektir.Ve bu avantajı azami derecede kullanmak bizim görevimizdir.

Sosyalistlerin yığınlar arasındaki çalışmasının önemini Lenin şöyle anlatıyor:"Eğer yığınlara yardım etmek

istiyorsanız ve yığınların sempati ve desteğini kazanmak istiyorsanız...yığınlar nerede bulunuyorsa orada çalışmak zorundasınız.Komünistlerin tüm görevi geri unsurları inan kırmak, onlar arasında çalışmak ve suni ve çocukça "Sol" sloganlarla kendilerini onlardan uzaklaştırmamaktır."¹

Devrimci hareketin geçici olarak ezildiği, dışarıdaki devrimcilerin sağlam bir örgütlenme içinde olmadıkları bir aşamada, bu görevin yerine getirilmesi doğal olarak çok zordur.Hareketin gerçek durumu hakkında az çok bilgisi olan her kişi bunu takdir edecektir.Biz bu çalışmanın esas çalışma olduğunu, her türlü mücadele biçiminin bu çalışmaya tabi edilmesini söyledik, ama tek mücadele biçiminin, tek çalışmanın bu olduğunu iddia etmedik.Böyle bir iddiada bulunmak, belki şu anda birçok devrimciye elini kolunu bağlayarak oturmayı önermekle aynı anlama gelebilir.Biz esas görevimizin yığınlar içinde bilinçlendirme ve örgütlendirme çalışması olduğunu unutmadan, enerjimizin büyük bir kısmını ne pahasına olursa olsun bu alana harcayarak, diğer mücadele ve eylem alanlarında girişilen olumlu çabaları da küçümseyemeyiz.Örneğin Türkiye gibi küçük burjuva aydınlarının ezici bir kesimini ilerici unsurların teşkil ettiği bir ülkede bu kesimin faşizmin zulüm yönetimine karşı direnişte bulunması doğal bir şeydir.Marksistler toplumun en devrimci unsuru olarak böyle durumları iyi değerlendirmek zorundadırlar.Yarın üniversite kitlesinin siyasi iktidara karşı sokağa dökülmesi olağan bir şeydir.Proleter devrimcileri geniş bir silahsız kitleyi düşmana kırdırmamak için hazırlıklı olmalıdırlar.Yarın işçi sınıfının kitle halindeki bir direnişinde, işçilere polislerle savaşma taktik ve araçlarını götürecektir kadrolara ihtiyaç vardır.Bunlar çok uzun bir gelecekte değil, önümüzdeki dönemde beklenen şeylerdir.Demek ki, yığınlar içindeki çalışmanın temel ve esas olarak alınmasını, böyle geniş bir perspektif içinde değerlendirmek gerekir.Diğer yandan eğer gerçekçi olmak istiyorsak, her dönemde ki mücadele ve çalışmanın bizim gücümüzle olan yakın ilişkisini unutmamak zorundayız.

¹V.I.Lenin, "Left-Wing Communism, An Infantile Disorder", Selected Works, p.375,376.

FAŞİZM SERMAYE ARACILIĞIYLA DEVİRCİLERE VE EMEKÇİ HALKA YAPILAN EN VAHŞİ SALDIRIDIR

Türkiye'de iki yıldır kanlı bir zulüm yönetimi hüküm sürüyor.12 Mart darbesinden sonra Amerikancı faşist generaller çetesi ve gerici parlamento el ele vererek, halka ve devrimcilere vahşice saldırdı ve hala da saldırıyor.Türkiye'yi faşizmin karanlığına gömen askeri çetenin elleri kanlı katil paşaları şimdiki parlamentodaki gerici çetelerle iktidara egemen olma yarışına girdiler. İki yıldır anarşiyi önleme adına yapılmadık rezalet kalmadı.Onlarca genç devrimciyi öldürdüler.Binlerce genci zindanlara attılar.Hapislerde yapılan akla hayale gelmeyecek işkencelerle faşist çete devrimcilerden burjuvazinin intikamını alıyor.Faşist darbeden sonra işçi grevleri yasaklandı, yüzlerce köye komando baskınları düzenlendi, halka yapılmadık zulüm kalmadı.Üniversiteler faşizmin kara cübbelilerinin cirit alanı haline getirildi.Sayısız faşist kanunlar çıkarılarak faşizmin sürekliliği için bütün hukuki temeller atıldı.Kısacası faşizmin karanlığı heryeri kapladı.Hitler Almanya'sında bile görülmeyen bir kitap düşmanlığı sürdürülüyor.Kitap toplama adına evi basılmayan bir tek ilerici kalmadı.Devlet dairelerindeki ilerici ve yurtseverlerin büyük bir çoğunluğu tasfiye edildi.Faşizmin baskı ve kanlı terörü sadece devrimcileri değil, emekçi halkı da eziyor.Büyük burjuvazinin uşaklığını yapan faşist çete, küçük esnaf ve zanaatkarlara, orta burjuvaziye kan kusturuyor.Bunun adını da yolsuzluklarla mücadele olarak ilan ediyor.Yaptığı ekmeğe de on gramlık bir eksiklik olan fırını mühürleyen faşist diktatörlük aslında hırsızlıkla mücadele etmiyor, tam tersine büyük hırsızların, büyük burjuvazinin çıkarlarını korumak için tekelleşemeyen küçük sermaye sahiplerine kurmuşçasına saldırıyor.Faşizm emekçi halka kan ve ızdırıp, yoksulluk ve hayat pahalılığundan başka hiçbir şey getirmedi.Faşizm devrimcilere ise, ölüm, işkence, dayak, hapis ve sürgün getirdi.Devlet eliyle onlarca devrimci öldürüldü.Katliamlar düzenlediler ve parlamentoya cinayet kararları aldirdilar.Bunun adına da utanmadan"huzuru sağlıyoruz"(!) diyorlar."Devrimcilerin vahşiliklerini ve

katliamlarını önlemeye mecburuz" (!) diyorlar.Yalan söylüyorlar.Devrimciler vahşi değildir.Devrimciler emekçi halkın mutluluğu için mücadele ediyorlar.Vahşi olan, katliamlar düzenleyen, halka korku veren faşizmdir, çünkü faşizm bir avuç sermayedarın zulüm yönetimidir.Faşizm sermaye aracılığıyla devrimcilere ve emekçi halka yapılan en vahşi saldırdır.Dimitrovun da dediği gibi, "dünyada bir tek ülke gösterebilirmisiniz ki, orada faşizm vahşi ve saldırgan olmasın."

Faşist diktatörlük Türkiye tarihinde ilk kez parlamento kararıyla devrimci öldürdü.Bugüne kadar yüze yakın devrimci öldürüldü, ama Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan'ın ölümü hepsinden farklıdır.Bugüne kadarki cinayetlerin hiçbirini siyasi iktidarlar üzerlerine almadılar.Mustafa Suphi ve ondört yoldaşının öldürülmesine bile devrin siyasi iktidarı sahip çıkamamıştır.12 Mart'tan sonra faşizmin silahlı çetelerinin işlediği cinayetlerde ileri sürülen gerekçe hep aynıdır: anarşistler güvenlik kuvvetlerine silah çekmiştir ve polis kendini korumak zorunda kalmıştır."(!) Ama bu üç devrimci için durum değildir.Parlamento cinayet kararını bizzat kendisi almıştır, önceden kararını vermiştir.Bu çok anlamlıdır.Dün marksist-leninist hareketin şiddet ve terör yanı ağır bastığı ve burjuvaziye ürküttüğü için üç devrimci öldürüldü.İdamları meşru hale getiren burjuvazi, yarın kitle hareketleri geliştğinde, grev yapan işçiyi, toprak işgal eden köylüyü, boykot yapan öğrenciyi aynı yolla sindirmeye çalışacaktır.Güvenlik mahkemeleri bu amaçla kurulmuştur.Gerici güçler sıklıkla bir haftada devrimci idam edebilecek bir mekanizmayı kurarak kendilerini kurtaracaklarını sanıyorlar.Elleri kanlı parlamentonun ve katil paşaların tek amacı vardır, o da faşist diktatörlüğü sürdürmektir.

Faşizm denen terör ve zulüm yönetimi, tarihin ileriye doğru akışını durdurmak için dünyanın her yerinde aynı vahşi yöntemlere başvurmuştur.Hepsinin amacı tektir: emekçi yığınlarının kurtuluş mücadelesini ezmek.

Lübnan'lı devrimci Farajallah Halu, 1959 yılında Suriye siyasi polisi tarafından gizlendiği evde yakalanır.Yakınları ve Lübnan Komünist Partisi aylarca kendisinden haber alamazlar.Farajallah Halu yapılan ağır işkenceler sonucunda nezarete ölür ve cesedi polis tarafından gizlice bilinmeyen bir yere gömülür.Ama kısa bir süre sonra

paniğe kapılan gericiler Farajallah Halu'nun cesedini gizli mezarından çıkararak istihbarat merkezine getirirler ve devrimcinin cesedini banyo küvetine koyarak üzerine nitrik asit dökerler.Böylece Halu'nun ölüsünü eriterek yok ederler.Daha sonra kendilerine yöneltilen soruları ise, ünlü devrimciden haberleri olmadığı şeklinde cevaplandırırılar.

Bir başka ülkede, Almanya'da Komünist Partisi lideri büyük devrimci Ernest Thaelman faşistler tarafından yakalanarak zindana atılır.Kendisine aylarca işkence yapılır, ama faşistler birtürlü Thaelman'ın sosyalizme olan inancını kıramazlar.Nihayet 1944 yılında Sovyet ordusunun ilerlemesinden paniğe kapılan gestapo şefleri Ernst Thaelman'ın vahşice öldürürler ve cesedini toplama kamplarından birisine atarlar.Cinayetlerini dünyadan gizlemek için Thaelman'ın bu kampta Amerikan ve İngiliz bombardımanıyla öldüğünü gösteren sahte belgeler düzenlerler.

Yukarıdaki her iki olay da faşistlerin devrimcilerin ölümlerinden bile korktuklarını açıkça gösteriyor.Ama her şey boşunadır, tarih faşizmin yıkılmasından yanadır.Taelman'ın öldürülmesi faşizmin yıkılmasını hızlandırmaktan başka birşeye yaramadı.Burjuvazi dünyanın heryerinde aynı vahşi yöntemlere baş vurarak faşizmin mezara gömülmesinin engelleneyeceğini sanarak aldanyor.Türkiye'de de faşist diktatörlük binlerce devrimciyi zindanlara atarak, onlarcasını öldürerek şimdilik geçici bir başarı kazandı, ama bunun uzun ömürlü olmayacağı besbelli birşeydir.Faşist terör ne kadar azgınlaşırsa azgınlaşsın bu böyledir.Faşizmin azgın şiddet tedbirleri bir bakıma sosyalizmin de propagandasını yapıyor.Geniş emekçi yığınları bu vesileyle siyasetle ilgilenmeye başladı.Bugün için halkın önemli bir kesiminin sosyalizmden yana olmaması doğal birşeydir.Bu durum en azından kayıtsız kalmaktan bile iyidir, çünkü bir şeye karşı olabilmek için, onun hakkında birşeyler duymuş olmak, onunla ilgilenmek gerek.Bu karşı olma durumu şüphesiz ki, yarın taraftar olmaya dönüşecektir.Faşizm halk yığınlarının siyasete olan ilgisini daha da çekerek, sosyalizmin adının en ücra yerlere kadar yayılmasına yardımcı oluyor.Burada Lenin'in her bakımdan ilginç olan bir pasajını nakledeyim: "Burjuvazi Bolşevizmin sadece bir yanını görüyor:onun ayaklanma, şiddet, terör yanını.Bu yüzden burjuvazi kendisini özellikle bu alana karşı di-

renişe ve karşı koymaya hazırlıyor.Bazı örneklerde, bazı ülkelerde ve kısa bazı dönemler için burjuvazinin bu konuda başarı sağlaması mümkündür.Biz böyle bir ihtimali hesaba katmalıyız.Ve eğer burjuvazi başarı sağlarsa kesinlikle bizim için üzülecek birşey yoktur.Komünizm toplumsal hayatın her alanından fıskırır;onun filizleri heryerde görülür."Hastalık" organizmanın her tarafına yayılmış ve doldurmuştur.Eğer kanallardan birisini"tıkamak" için özel bir çaba gösterilirse, "hastalık" bir başka kanal bulacaktır.Hayat kendi yolundan yürüyecektir.Bırakın burjuvazi sinirlensin, şiddete başvursun, aşırılıklara gitsin, gü-lünç yanlışlar yapsın, ilerleyen Bolşeviklerden intikam alsın ve dünün ve bugünün Bolşeviklerinden yüzlercesini, binlercesini ve yüzbinlercesini öldürmeye çabalasın.Böyle davranarak, burjuvazi tarihin mezara gömdüğü bütün diğer sınıflar gibi hareket etmektedir.Komünistler ne olursa olsun, geleceğin kendilerine ait olduğunu bilmelidirler; bu yüzden biz büyük devrimci mücadelede burjuvazinin sınırlı azgınlıklarına karşı en büyük serinkanlılığı ve en ciddi bir değerlendirmeyi en yüksek sabırla birleştirebiliriz(ve birleştirmeliyiz)."¹ İşte Lenin bütün dünya devrimcilerine bu öğüdü veriyor.Eğer Türkiye'deki faşizmin günlük gelişme içindeki özelliklerini dikkatlice incelersek, yukarıdaki açıklamanın ne büyük bir gerçeği dile getirdiğini daha iyi anlarız.

Şimdi Türkiye'de yüzlerce, binlerce işçi, öğrenci, öğretmen, asker, köylü ve emekçi halktan çok kimse ve bütün devrimciler soruyor:faşizmi nasıl iktidardan düşürürüz, burjuvazinin daha da azgınlaşmasını nasıl engelleriz? Üçüncü Enternasyonal yıllarca önce bu soruya şu cevabı vermiştir:"Yapılması gereken ilk şey, başlanacak olan şey, birleşik bir cephe kurmak, her fabrikada, her mahallede, her bölgede işçilerin eylem birliğini sağlamaktır."² Demek ki, bir yandan faşizme karşı birleşik ve demokratik bir cephe kurmak için mücadele etmemiz gerekirken, diğer yandan da işçi sınıfının mücadelesini, eylem birliğini gerçekleştirmek için çaba harcamalıyız.Bu ünlü ikili görevi gerçekleştirebildiğimiz ölçüde başarılı olabiliriz.Bir başka yol yoktur.

¹V.I.Lenin, Selected Works, vol.3, p.414-415.

²Georgi Dimitrov, Selected Works, vol.3, p.27.

Amerikan emperyalizminin uçağı olan faşist general-ler çetesinin satılmış parlamento ile el ele vererek iki yıldır devrimci kanı akıttığı herkesin bildiği bir gerçektir. Gerici güçler, binlerce devrimciyi zindanlara attıktan, onlarcasını öldürdükten sonra şimdi kendi aralarında tepişiyorlar. Elleri kanlı faşist generaller çetesiyle, parlamentonun hırsızlar çetesi arasında iktidara etkin olma mücadelesi her geçen gün kızışıyor. Aynı tepişme 12 Mart'la başladı, arkadan devrimci katletmek amacıyla birliğe dönüştü, şimdi yeniden birbirlerine girdiler. Devrimciler ve emekçi halk burjuvazi saflarındaki bu tepişmeyi, parlamento denilen o yüzkarası salondaki (elbette ki burada söz konusu olan parlamento çatısı altındaki demokratik azınlık değildir) rezaletleri devrimciler ve emekçi halk nefretle izliyor. Halkı temsil etmeyen, emperyalizme satılık çetelerin ülkemizi yönetmekten aciz oldukları yığınlar önünde iyice açığa çıktı. Son tahlilde Amerikan emperyalizmi için, doğrudan askeri diktatörlükle, filipin demokrasiciliği arasında fazla bir fark yoktur. Yeter ki, Türkiye emperyalizmin boyunduruğu altında kalsın, yeter ki, Türkiye gerici güçlerin kayıtsız ve şartsız egemenliği altında olsun. Ama Batı Avrupa'nın kapitalist ülkelerinin açık bir askeri diktatörlüğe tahammülleri yoktur ve böyle bir durum, Türkiye'nin Ortak Pazar'dan ve Avrupa Konseyinden çıkarılması sonucunu verecektir. Yunanistan örneği önümüzdedir. Türkiye en başta Amerikan emperyalizminin sömürü alanı içinde olmasına rağmen, büyük burjuvazi Ortak Pazarı ve Avrupa burjuvazisine de muhtaçtır ve bu yüzden bu durum Türkiye'deki siyasi düzen konusunda önemli bir etkidir. Görünüşte generaller çetesinin de bu ikna olduğu söylenebilir. Bu yüzden faşist generaller çetesi, parlamentodaki gerici partilerin oluşturduğu hırsız çetelerine açık darbeye değil, süngünün ucunu göstererek sözde hukuki olarak egemen olmak istiyor. Bu çelişki daha da keskinleşerek bir süre böyle devam edecektir. Bu konuda düşülecek en büyük hatalardan birisi, faşist generaller çetesiyle demokrasi havarisi hırsızlar çetesi arasında da bir tercih yapmaya kalkışmak, Amerikancı generaller çetesinin sözde reformcu görünüşüne aldanmaktır. Faşist İran Şahı Rıza Pehlevi ne kadar reformcuysa, faşist generaller çetesi de o kadar reformcudur. Bu yüzden bizim için çetelerden birisini tercih etmek söz konusu olamaz. İki

yıllık zalim faşist uygulamayı faşist generallerle gerici parlamento el ele gerçekleştirmedi mi? 1961 Anayasası faşist generallerin emri ve icazetiyle parlamentonun gerici partileri tarafından işgal edilmedi mi? Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan'ı faşist çete ve parlamento birlikte öldürmediler mi? Türkiye'de ilerici olan, demokratik olan, yurtsever olan ne varsa generaller çetesi ve parlamentonun ortaklaşa gadrine uğramadı mı? Bu soruların cevabını elbette ki herkes biliyor. Bu yüzden bugün marksist-leninistlerin önünde bir tercih meselesi yoktur ve yarın da olmayacaktır. Faşist askeri çeteye parlamento arasındaki çelişki ne kadar keskin olursa olsun, biz her iki tarafında oyununa gelmemeliyiz. Elbette ki, hakim sınıflar arasındaki çelişkilerden yararlanmak gerekir, ama bu, devrimci kanı akıtanları ve Atatürk'le tek ortak yanı kaşlarının gürlüğü olanları desteklememize anlamına gelemez. Bugün devrimci ve ilerici çevrelerin gerici parlamentoya karşı faşist çeteyi desteklemeleri veya en azından Amerikancı generallere karşı tarafsız bir tutum içine girmeleri, ordu içindeki ilerici, demokratik akıma generallerin peşine takılmayı tavsiye etmekle aynı şeydir. Oysa ki, bizim görevimiz generaller çetesiyle, ordunun yurtsever ve ilerici kesimi arasındaki çelişkiyi keskinleştirmek, ordu içindeki tarafsız unsurların Amerikancı çetenin kucagına düşmesini engellemek için çaba harcamaktır.

Biz, generaller çetesi derken, sadece Amerikancı bir kaç faşist generali değil, perde arkasındaki fiili bir faşist cuntayı kast ediyoruz. Bu faşist cunta ordudaki en alt rutbelere kadar dallanıp budaklanmış ve kendi hiyerarşisini kurmuştur. Pratikte faşist uygulamayı genellikle cuntanın tabandaki kolları gerçekleştiriyor. Bu yüzden generaller çetesi deyimi, askeri cuntanın hiyerarşik tavanını ifade ettiği için daha geçerlidir. Aslında bugünkü faşist uygulamada az çok payı olan bütün omuz kalabalık generaller ve tabandaki faşistlerin de işlenen cinayetler de payları vardır ve onların da elleri kanlıdır.

Yine biz, esas darbeyi askeri çeteye indirme adına, parlamentodaki hırsız çetelerinin demokrasi naralarını ciddiye alarak, onlara daha ılımlı davranma gibi büyük bir hataya da düşmemeliyiz. Bugünkü faşizmin fiili dayanağı generaller çetesiye, faşizmin hukuki dayanağı da gerici parlamentodur. Burjuva demokrasisinin bütün unsurlarını

paramparça eden ve faşizme görünüşte bir hukukilik ve meşruiyet kazandıran parlamento ve onun içindeki gerici partilerin genel merkez ve ilçe merkezleri adında Anadoluya yayılan faşist milis kolları, faşist uygulamayı ülkenin her yanına yaymaktadır. Anadoludaki ilerici öğretime, devrimci gence her gün indirilen darbeler bu kuruluşların tabanından gelmektedir. Hırsız çeteleri parlamentodaki başlıca üç siyasi partide toplanmışlardır: Adalet Partisi, Demokratik Parti ve Cumhuriyetçi Güven Partisi. Bu üç gerici kuruluş, emperyalizme köpeklikte birbirleriyle yarış etmelerine rağmen, Sıkı Yönetim sonrası dönemde halka ve devrimcilere el ele kan kusturmanın özlemi içindedirler. Bu yüzden bunlar da bizim baş düşmanımızdır.

(Birinci Bölümün Sonu)

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI